

September 1997 Jaargang 43 nr. 221

ROSTRA ECONOMICA

Periodiek van de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie aan de Universiteit van Amsterdam, uitgegeven door de Sefa.

Sefa



*Veranderende markten door
Informatie- en
Communicatietechnologie*

*Het wetenschappelijk atelier:
professor Buitelaar*

*De opsplitsing van Oost-Europa
de vakgroep*

BIK

Hij heeft een gratis ticket...



...naar 3 maanden internationale ervaring

Heb jij ook zin om in 1998 drie maanden ervaring op te doen in het buitenland? Dat kan, in een van de 90 landen waar Unilever actief is.

Er zijn stages op het gebied van techniek, finance, supply chain en marketing/sales. Als je studeert aan een Nederlandse universiteit en uiterlijk medio 1999 afstudeert kun jij je inschrijven. Doe het snel want de



inschrijving sluit op 31 oktober 1997. Bel of mail Unilever en **vraag een gratis ticket aan** of kijk op Internet. Unilever Management Development,
010 - 217 42 61,

e-mail: intstage.unilevernl@unilever.com

Internet: <http://www.unilever.recruitmentnl.com>



Unilever Internationale Stages 1998

Het wetenschappelijk atelier

Het lijkt een open deur om te zeggen dat veel organisaties in een proces van verandering verkeren, en dus ook onze faculteit. Niet elke verandering is een verbetering, luidt weer een andere. Open deuren hebben niet zelden een hoog realiteitsgehalte. Kortom: hoe staat het er in ons 'huis' voor? Een persoonlijke visie dan maar, als invulling van het enerzijds en anderzijds.

Minder leuk vind ik dat er verschillende veranderingsprocessen bij ons naast en door elkaar lopen, hoewel de faculteit geen uitzondering is ten opzichte van een gemiddeld bedrijf. Zo kennen we de reorganisatie(plannen), de wijziging van de bestuursstructuur, de onderwijsprogrammering door de cursusjaren heen, het fenomeen onderzoekschool, aanbevelingen van visitatiecommissies, het onderwijsinstituut in wording en de opkomst van het extra-curriculair onderwijs. Niet duidelijk is waar het allemaal heengaat, waardoor onzekerheidsgevoelens de kop kunnen opsteken.

Mijn indruk is dat niet iedereen getraind en/of voorbereid is op verandermanagement. Bijstellen, ja. Maar vernieuwen is toch weer wat anders, want het betekent jezelf en anderen tegen het licht kunnen houden. Dat wordt in de literatuur de 'lerende organisatie' genoemd. En die mis ik eigenlijk bij ons, met name wat in het Duits (net zo belangrijk overigens als het Engels, we kijken teveel naar Angelsaksië en staan daarvoor met onze rug naar de Euro-buren) zo treffend heet: "*herrschafts-freie Dialog*". Dat vind ik hier momenteel een manco. Tegelijk kun je, nee moet je stellen, dat er in dit verband ook een uitdaging voor het nieuwe academische jaar ligt!

Minder leuk is het verder te merken dat de tempobeurs tot een bepaalde tempodwang kan leiden. Soms word je gevraagd een tentamenbriefje vooruit te dateren en dan weer wordt de wens geuit terug te dateren. Langzaam bespeur ik,

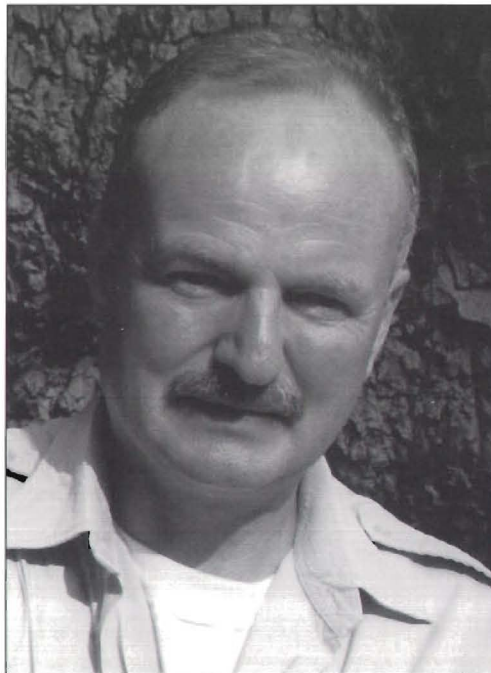


FOTO: KARIN WOLFFES

zowel voor als achter de tentamentafel, dat de klassieke vraagstelling: 'waarom leven wij?' verandert in 'wanneer leven wij?' Temeer omdat, zo schat ik, 75 procent van de studenten een bijbaantje heeft van één of soms twee dagen per week. Het risico bestaat dat er gefragmenteerd gestudeerd wordt. Maar het merendeel der studenten zie ik erin slagen om hun tijd goed te managen: men is kennisondernemer op verschillende deelmarkten binnen en buiten onze faculteit geworden.

Tempo is niet zozeer het probleem, maar die beurs, die op diverse manieren (bij)gevuld dient te worden. Dat vergt veel ritselmanagement, of om het in het vakjargon te formuleren: regelcapaciteit

in de betekenis van plannen, 'organiseren' en improviseren.

Aan deze kant van de tafel betekent dit dat je je vakgebied in levende lijve voorbij ziet komen. Ofwel, met Mintzberg de faculteit door, van professionele bureaucratie naar adhocratie en weer terug, gemengd met een dosis tempocratie. Dit vind ik misschien wel het leukste aan ons academisch bedrijf en aan de FEE als wetenschappelijk atelier in het bijzonder: de combinatie van recht- en kromlijngheid. Een boeiend werkpatroon, waarbij het volgende citaat uit Nietzsches '*Vrolijke wetenschap*' (ed. 1992, p.14) als toelichting mag dienen: 'Op dit moment is het voor ons een kwestie van fatsoen, niet alles naakt te willen zien, niet alles te willen begrijpen en 'weten'.' Is het waar, dat Onze Lieve Heer overal tegenwoordig is?" vroeg het kleine meisje aan haar moeder: "Dat vind ik niet netjes", een wenk voor filosofen! En ook voor economen moet daaraan worden toegevoegd; we moeten immers werken met een *relatieve rationaliteit* en geen absolute, zo leert ook onze 'vrolijke wetenschap' aan de Roetersstraat 11.

■

Wout Buitelaar is hoogleraar bedrijfsorganisatie en arbeidsverhoudingen aan de Universiteit van Amsterdam.

EEN NIEUW JAAR, EEN NIEUW BEGIN

Dit geldt voor velen van ons, maar natuurlijk vooral voor de nieuwe eerstejaars. Ook de redactie van de Rostra telt een aantal nieuwe gezichten.

Kim van den Berg heeft afscheid genomen als hoofdredactrice van ons blad, zij blijft gelukkig wel deel uitmaken van onze redactie. De Rostra is de afgelopen jaren sterk verbeterd, de nieuwe redactie is er dan ook bijzonder trots op de Rostra te mogen voortzetten.

Iedereen komt het bekend voor. De grote informatiebrij die iedere dag over ons heen komt. Het aanbod van informatie is erg toegenomen. Een toenemend probleem is dat het steeds moeilijker wordt om de betrouwbaarheid van de beschikbare informatie te beoordelen. Velen van ons hebben het volgende wel eens meegemaakt: Tijdens de introductieweek ga je kijken bij een studentenvereniging. Allerlei informatie komt op je af. Het lijkt echt helemaal te gek. Echter wanneer je een tijdje lid bent, blijkt het allemaal erg tegen te vallen. De voorgeschotelde informatie lijkt niet meer van toepassing.

Op alle niveaus van onze samenleving krijgen we te maken met problemen die gepaard gaan met de snelle ontwikkelingen op het gebied van de communicatietechnologie. Het is dus niet zo verwonderlijk dat er binnen het bedrijfsleven een grote vraag is naar mensen met een goede kennis van de informatievoorziening. Aldus, reden te meer om ons in deze ROSTRA in een aantal informatievraagstukken te verdiepen.

ROSTRA
ECONOMICA
SEPTEMBER
1997
JAARGANG 43
NR 221

INHOC



Veranderende markten door

ICT biedt veel nieuwe mogelijkheden beschikbaar zijn, wordt het als afscheiden. Het vereist meer en veelheid gegevens te rangschikken.
Bernard van den Berg

Dichten van de kloof tussen informat

De vakgroep Bestuurlijke Informatiekunde is een steeds belangrijker onderdeel van onze faculteit. Niet verwonderlijk, sinds de enorme vooruitgang van informatietechnologie. Het bedrijfsleven heeft steeds meer behoefte aan informatie met een goede kennis van de markt.
Vandaar een



De opsplitsing van Oost

Het verloop van een planeconomi met zich mee. Het implementeren van de Binnende landen van Oost-Europese omvormingsproces. Dit proces is een uitdaging.
Stefan Koomen

Crossing the river

Een groep van 22 economiestudenten vertrok eind april met een reis vanuit het internationale bedrijfsleven richting het land van de rivier.

EN VERDER...

Column : Het wetenschappelijk atelier <i>Wout Buitelaar</i>	3
Redactioneel Pieken & Dalen	4 5
Onderzoek	13
Facts&Figures: Joop Odink	15
Eerstejaars : Klaar voor de start <i>Herman ten Napel</i>	21
Biblifo	23

Inform@tie- en communic@tietechnologie

kheden aan het bedrijfsleven. Doordat er steeds meer data
smaar moeilijker het relevante van het irrelevant te onder-
y meer creativiteit en menselijk denkvermogen om de hoe-
kken in de continu groeiende markt.

ietechnologie en bedrijfsleven

elangrijkere positie gaan inne-
ontwikkelingen op het gebied
ds meer behoefte aan mensen
is van informatievoorziening.
i portret van de vakgroep BIK.



Reineke Poll & Peter Leijgraaff

st-Europa

omie naar een markteconomie brengt veel veranderingen
teren van nieuwe maatregelen vergt inspanning als tijd.
ropa verschilt het tempo en de manier van aanpak van dit
heeft ook implicaties voor West-Europa.

r by feeling the stones

net 12 onderzoeksopdrachten
id van 1,2 miljard mensen; de
Volksrepubliek China.

Pelle Engel



SEO	24
Master Program in International Finance	26
Sefa pagina	20
Associatienieuws	30
FAC nieuws	32
Roetersstraat 11	35
Colofon	35

REM OP CARRIERE

"Je bent jong en je wilt niks" luidt de opmerkelijke kop boven een artikel in het KPN Nieuwsblad. Deze opmerking heeft betrekking op een advertentie in de vacaturekrant, waarin jonge ambitieuze KPN-medewerkers werden gevraagd om ervaring op te doen in het buitenland. Het gaat hier om 150.000 goed opgeleide dertigers. Er kwamen slechts dertig reacties. KPN hoopte dat er honderden jonge en ambitieuze KPN'ers met een wetenschappelijke of HBO- opleiding hieraan gehoor zouden geven. "Onbegrijpelijk, het gaat slechts om één jaar, zo'n kans laat je toch niet schieten?," aldus Marten Pieters, vice-president international operations van PTT Telecom. Niet alleen KPN, maar ook andere grote internationale ondernemingen hebben te kampen met dit probleem, dat een steeds grotere rol zal gaan spelen: de partners van de betrokken werknemers willen hun baan niet opgeven door vertrek naar het buitenland. Eén ding wordt in ieder geval steeds meer duidelijk, dat ook al is voor de Nederlandse student carrière maken nog steeds de belangrijkste doelstelling, in het algemeen willen ze er niet hun persoonlijk leven voor opgeven.

Bron: De NRC, 15 augustus 1997

GOED PERSPECTIEF

Uit het onderzoek De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2000 van het researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) blijkt dat het vooruitzicht voor afgestudeerde economiestudenten zeer gunstig is. Er zullen in de periode 1995-2000 twintigduizend vacatures voor economen en econometristen vrijkomen voor naar schatting vijftienduizend academici. De sterke groei is te vinden in bijna alle bedrijfssectoren, behalve die van het bank- en verzekeringswezen en de overheid. Volgens het ROA wordt de toegenomen vraag veroorzaakt door een sterke groei van het aantal hogere administratief-economische functies. Econometristen en bestuurlijk informatiekundigen zullen relatief het snelst aan een baan komen. Het bedrijfsleven kijkt niet alleen naar de cijferlijst. De student moet het liefst ook naast zijn studie actief zijn geweest op organisatorisch vlak. Hierdoor steekt hij boven de grijze massa uit. Als je begint met solliciteren voor je afstuderen, heb je enige voorsprong op andere studenten. Je toont namelijk initiatief naar het bedrijfsleven toe en dat is wat zij zoeken!

Bron: Intermediair studenteneditie oktober 1996

Veranderende markten door

INFORM@TIE- EN COMMUNIC@TIETECHNOLOGIE

Informatie- en communicatietechnologie (ICT) is een term die prettig in het gehoor ligt. Evenals de begrippen flexibilisering en globalisering, gaat achter ICT een vage wereld schuil. Aan de ene kant zegt het iets over een ontwikkeling die een enorme invloed heeft op samenleving en economie: De vormgeving van de samenleving verandert drastisch. Aan de andere kant zijn de drie genoemde begrippen dusdanig vaag en abstract en moeilijk te operationaliseren dat ze veel wetenschappers weinig zeggen. Politici en beleidsmakers daarentegen gebruiken de begrippen om ze voor hun politieke karretje te spannen, terwijl goedwillende studenten ze met beide handen aangrijpen om er congressen en seminars over te beleggen of er papers en afstudeerscripties over te schrijven.

Ondanks de gevaren van het navolgen van modewoorden, waarvan de belangrijkste is het vervallen in populaire retorica, is het toch onverstandig om deze modewoorden volledig te negeren. Een wetenschapper, en zeker een econoom, dient immers met beide benen in het midden van de samenleving te staan. Wat hem onderscheidt van de anderen is zijn instrumentarium en manier van analyseren.

In veel publicaties en in de media wordt gesteld, dat we op de drempel staan van het informatietijdperk. ICT zijn er mede de oorzaak van dat we het informatietijdperk binnentreden. Het is onmogelijk om aan het begin van een tijdperk te voorspellen wanneer en hoe het zal eindigen. Ook speculeren over ontwikkelingen binnen het tijdperk is gevaarlijk. Daarom is het beter een beeld te schetsen van de zichtbare veranderingen in de wereld.

De retorica raakt soms een empirische kwestie. Het populaire abstracte begrip informatie- en communicatietechnologie beïnvloedt de economie en de samenleving en zet ontwikkelingen in gang, die leiden tot veranderingen in het functioneren en de structuur van de markt. Dit moet politici, beleidsmakers, wetenschappers en studenten aan het denken zetten over hun visie op de werking van de markt.

BERNARD VAN DEN BERG

In deze eeuw zijn er allerlei afzonderlijke elektronische media zoals radio, televisie en personal computer ontstaan. Deze media hebben ieder afzonderlijk hun stempel op de samenleving en de economie gedrukt. In de jaren negentig treedt echter een spectaculaire verandering in deze ontwikkeling op. Deze afzonderlijke media groeien naar elkaar toe. Het meest aansprekende voorbeeld hiervan is Internet of informatiesnelweg. Dit is het medium waarop alle andere

media samenkomen. In 1996 waren er wereldwijd meer dan dertig miljoen gebruikers van internet. Dat is een exponentieel groeiend aantal. De essentie van internet is de beschikbaarheid van specifieke gegevensbestanden zonder daarvoor contact te hoeven leggen met specifieke computers.

Informatie

ICT is een vaag en abstract begrip. In een poging meer inhoud aan het begrip te geven sluiten we ons aan bij Nijkamps en Ouwersloots definitie van informatisering. Voor ons is ICT de technische mogelijkheid om steeds meer informatie per tijdseenheid over een gegeven afstand te vervoeren en de technische mogelijkheid om meer te communiceren per tijdseenheid over een gegeven afstand.

Van de mogelijkheden die ICT aan het bedrijfsleven bieden, is het Italiaanse bedrijf Benetton een goed voorbeeld. Dit bedrijf is snel gegroeid dankzij een belangrijke innovatie, namelijk de directe koppeling tussen de kledingwinkels, magazijnen en fabrieken via ICT. Benetton beheerst zowel de productie als de consumptie van kleding. Door dagelijkse informatie over de verkoop van de verschillende kledingproducten kan snel en goed worden ingespeeld op eventuele veranderingen in de wensen van klanten. Hierdoor is het ook mogelijk de winkels zonder magazijn te laten functioneren. Dit levert een aanzienlijke besparing in de vestigingskosten op.¹

Door ICT komen steeds meer data beschikbaar. Deze data zijn echter pas waardevol als de nuttige van de onnuttige data zijn gescheiden. Hiervoor is menselijk denk-

vermogen en creativiteit vereist. Informatie is gesystematiseerde data.

Informatie is van belang voor de economische theorie. Het is een club-goed. De consumptie ervan is niet rivaliserend, maar wel uitsluitbaar. Informatie op zich is immaterieel. Het heeft echter wel een drager, een medium, nodig om verhandeld te worden. De marginale kosten van de productie van informatie zijn nagenoeg nihil. De enige kosten die tellen zijn de kosten van de drager. De dragers zijn uitsluitbaar. Het is mogelijk mensen al dan geen drager te verstrekken. Daarom is het mogelijk een prijs voor het product te vragen. De toegang tot een club-goed is uitsluitbaar. Het is mogelijk mensen de toegang te weigeren. Het gebruik van het desbetreffende goed binnen de club is echter niet rivaliserend. Een voorbeeld hiervan is het telefoonnet. Voor de toegang tot het net moet men abonnee worden. Het is dus mogelijk om mensen de toegang te weigeren. Als men eenmaal abonnee is, is het gebruik van het netwerk niet rivaliserend. Iedere abonnee mag van het netwerk gebruik maken.²

Het toenemende belang van informatie

Het ijkwezen ziet in Nederland toe op de betrouwbaarheid van weegschalen

in de economie is empirisch vast te stellen. Het aandeel van diensten met een hoge informatiecomponent in de nationale Nederlandse consumptie is relatief toegenomen. Consumenten besteden bij een toename van hun inkomen een steeds groter deel aan diensten. In de economie veronderstelt men een hiërarchie van behoeften. Nadat de eerste levensbehoeften zijn vervuld, gaat men pas geld uitgeven aan diensten met een hoge informatiecomponent. Tevens is door de toegenomen complexiteit van maatschappij en productieprocessen de vraag naar intermediaire, vaak kennisintensieve, diensten gestegen. Hierbij speelt beschikbaarheid over informatie, in samenhang met de ontwikkelingen op het gebied van de ICT, een belangrijke rol. Tevens is bij de eerste levensbehoeften het belang van informatie toegenomen. Denk bijvoorbeeld aan fruit. Een willekeurige kist appels werd vroeger door moeder de huisvrouw met haar kennersoog beoordeeld op de prijs kwaliteit verhouding. Tegenwoordig hebben we informatie over de herkomst, versheid, gebruikte bestrijdingsmiddelen, grondsoort en kwaliteitskeurmerk van de appels. Op basis van dit soort informatie beoordelen we

nu de prijs kwaliteit verhouding van het product.

Informatiemarkt

Een gevolg van deze toevloed van informatie over producten, maakt dat deze vanwege de informatiecomponent steeds heterogener worden. Ieder goed wordt als het ware uniek. Dit moet van invloed zijn op onze visie op de markt als economisch ordeningsmechanisme en op de roep om meer marktwerking door politici en beleidsmakers.

Het aanbod van informatie is enorm toegenomen tegen steeds lager wordende kosten. De vraag naar informatie is gestegen, doordat de vragers steeds meer over de te kennis beschikken om informatie op de juiste manier te interpreteren. Tevens is de prijs van informatie in een aantal gevallen zo ver gedaald dat de vragers bereid zijn deze prijs te betalen.

Een probleem dat hierbij speelt, is de betrouwbaarheid van de informatie. Hoe moeten economische actoren informatie,

die op de markt beschikbaar komt, beoordelen. Hierbij gaat het om de meest elementaire vormen van regulering. Een voorbeeld is het ijkwezen dat er op toeziet dat weegschalen in winkels betrouwbaar zijn. In andere gevallen is de schade van onjuiste informatie bijna nihil, zodat regulering te kostbaar is, zoals bij het voorbeeld van de appels. Hier zorgt de markt middels concurrentie voor zelfregulering. In andere gevallen ligt het gecompliceerder of kan informatie alleen door hoge kosten te maken beschikbaar komen. Bijvoorbeeld de markt voor geneesmiddelen. De informatie op de bijsluiter van het medicijn heeft vanwege het vereiste onderzoek veel geld gekost. Het is van groot belang dat deze informatie betrouwbaar is. Bij geneesmiddelen is er een commissie die dit controleert. Hier vertrouwt de afnemer

op. In andere gevallen ontbreken deze instanties.

In 1996 wonnen Vickrey en Mirrlees de Nobelprijs voor de economie over de betrouwbaarheid van informatie. Volgens hen is er op een markt vrijwel altijd sprake van informatie-asymmetrie. De marktpartijen beschikken vaak over ongelijke informatie met betrekking tot het verhandelde product. In het algemeen weet de aanbieder van de informatie meer dan de vrager. In een economie waarin informatie een belangrijke rol speelt, wordt vertrouwen steeds belangrijker.

Welke manieren zijn er nu om deze informatie-asymmetrie tussen kopers en verkopers op te heffen. Van der Geest zet hiervoor verschillende opties op een rij.

Opheffen informatie-asymmetrie ³

Markt(zelfregulering)

reputatie

toezicht door vakorganisaties

concurrentie

Overheid(regulering)

marktordening

toezicht door instanties

kwaliteitsstandaard

Het is van groot belang voor de werking van de markt in een kenniseconomie, dat er instrumenten worden gevonden die de informatie-asymmetrie opheffen.

Heterogeniteit

Door de steeds groter wordende stroom van informatie worden producten diverser. Het bovengenoemde voorbeeld van de informa-

mechanisme coördineert dit proces via een koppeling van een prijs aan een hoeveelheid; de zogenaamde veiling. Er zijn echter meer markt vormen te onderscheiden. Deze variëren met een aflopend aantal vragende en aanbiedende marktpartijen: veilingen, dealers, makelaars en direct zoekenden.

Door de toenemende informatisering worden producten steeds unieker, zoals hierboven reeds is geschetst. Hierdoor is het

ring van samenleving en economie. Politici en beleidsmakers moeten bij hun kruisrecht voor meer marktwerking terdege rekening houden met deze verandering.

De structuur van een markt kenmerkt zich door relaties tussen vragers en aanbieders. Wie van de vragers of de aanbieders is nu het beste in staat om zijn eigen doelstellingen te realiseren? Eigenlijk draait het hier om de vraag: Wie heeft de meeste macht?

Het kritisch volgen van nieuwe trends kan meer opleveren dan retorica

tie over de appels kan dit verduidelijken. Doordat er meer specifieke informatie over de appels beschikbaar komt, ontstaan er steeds meer soorten appels. Op grote schaal betekent dit, dat het aantal aangeboden goederen op de markt enorm toeneemt. Er ontstaan steeds meer heterogene goederen. Iedere aanbieder kan zo zijn producten aan-

waarschijnlijk dat de markt vorm waarop makelaars opereren dominant wordt. Makelaars beschikken namelijk over een informatie-voorsprong. Dit maakt hen voor afnemers aantrekkelijker dan het alternatief: zelf zoeken. De informatie waarover makelaars beschikken, maken de producten juist uniek. Uit het hierboven beschreven voor-

Het aantal vragers en aanbieders is van invloed op de machtsposities. Door de informatisering worden tegenstrijdige bewegingen in werking gesteld. Aan de ene kant neemt hierdoor het aantal rivalen en opposenten toe. Doordat informatie snel over grote afstanden tegen lage kosten wordt verspreid, wordt de markt domweg groter. Aan de andere kant kunnen ondernemingen via informatie een steeds heterogener product ontwikkelen. Dit maakt dat het aantal rivalen afneemt. De totale uitkomst van dit proces is voorspelbaar.

Een duidelijker gevolg van de informatisering is dat het voor de overheid makkelijker wordt om gericht beleid te voeren. Door het toenemende makelaarskarakter van de markt is het voor de overheid mogelijk om via goed herkenbare tussenpersonen, de makelaars, in te grijpen in het economisch proces en de negatieve externe effecten ervan in te perken.

Studenten, beleidsmakers en politici, het kritisch volgen van nieuwe trends kan meer opleveren dan retorica. Het kan aanknopingspunten bieden voor een betere vormgeving van economie en samenleving. ■

Literatuur:

- (1) Kloosterman, R.C., Elfring, T., 1991. *Werken in Nederland*. Schoonhoven: Academic Service.
- (2) Nijkamp, P., Ouwersloot, H., 1997. "Informatisering van waardestromen: een economisch perspectief". in: Gelok, M.F., Jong, W.M. de (red.), 1997. *Volatiliseren in de economie*. Den Haag: Sdu Uitgevers.
- (3) Geest, L. van der, 1997. "Coreferaat". in: Gelok, M.F., Jong, W.M. de (red.) 1997. *Volatiliseren in de economie*. Den Haag: Sdu Uitgevers.



FOTO: KARIN WOLFFS

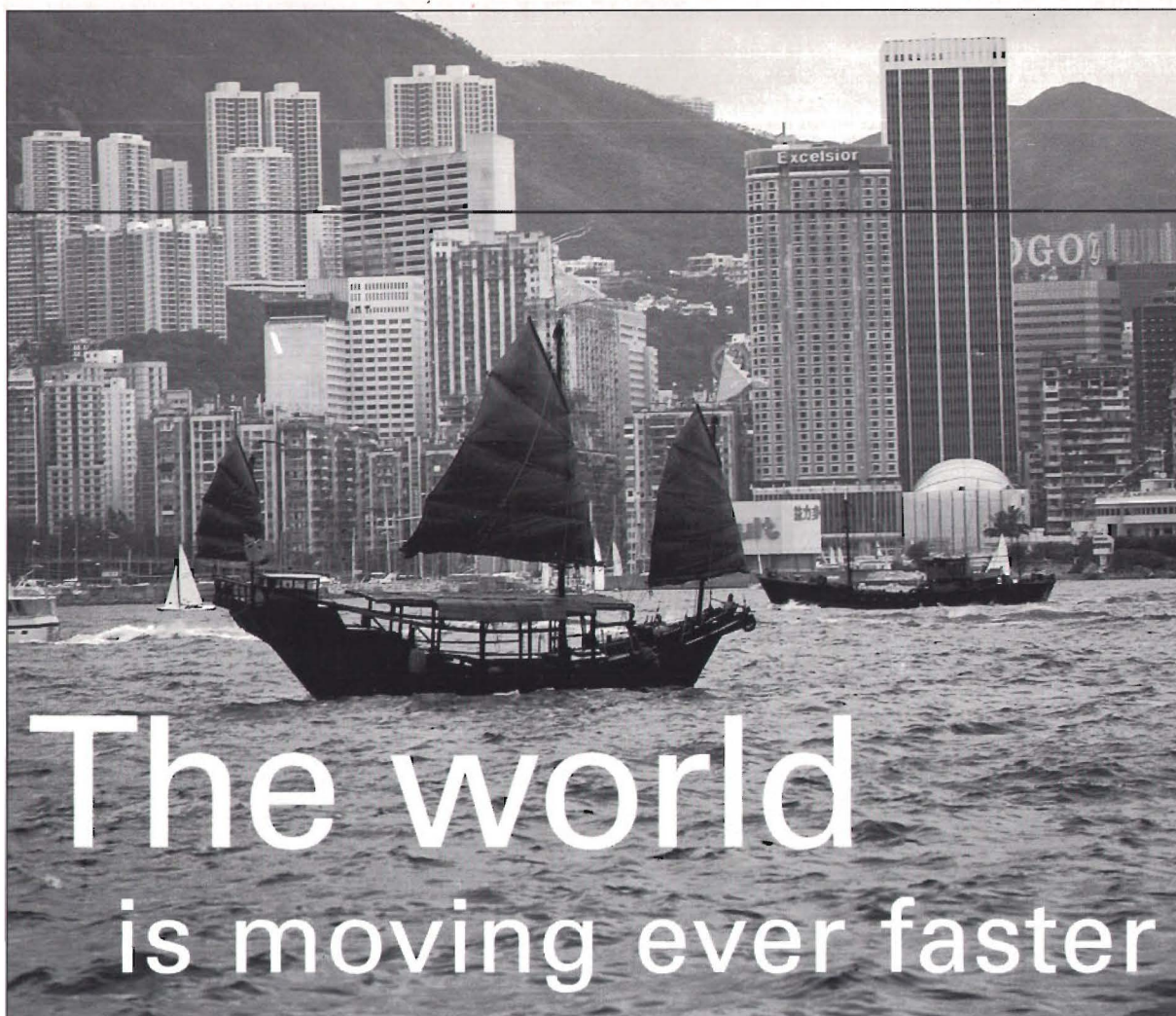
De beoordeling van een mand appels gaat tegenwoordig op basis van andere criteria dan vroeger.

passen aan de behoeften van de afnemer. Dit heeft gevolgen voor de markt als ordningsmechanisme in het economisch proces.

In de klassieke literatuur van Smith en later ook in de neo-klassieke literatuur van met name Walras, is de markt een plaats waar veel aanbieders van en veel vragers naar hetzelfde goed bij elkaar komen. Het prijs-

beeld van het Italiaanse bedrijf Benetton, bleek dat het aanhouden van voorraden door ICT overbodig werd. Daarom is een dealermarkt geen plausibel alternatief voor een markt waarop makelaars een dominante rol spelen. Het aanhouden van voorraden is immers erg kostbaar.

Het functioneren en de structuur van de markten veranderen door de informatise-



The world is moving ever faster

By the year 2035, another five billion men, women and children will be sharing this planet. Some people view that prospect with grave concern. Here at Shell we concentrate on the challenges that change brings. The opportunity to meet the rising expectations of our global village.

It won't be easy. But then again, nothing worth doing ever is. That's why we look for exceptional young graduates to provide the answers. People with the courage to take the initiative, inspire others and so shape our future. Can you rise to the challenge of change management?

To help you find out, we run a number of schemes that provide a real insight into Shell:

- Shell Internationale Stages
- Shell Gourami

The international Business Course for all students

The deadline for applications is 10 October 1997. Get your application form now from your study association. Or call us on 070-377 8015. Shell Recruitment can also be found on Internet:

<http://www.shell.com/recruitment.html>

Shell values diversity. The aim of our policy is to ensure that everyone receives the same favourable treatment irrespective of sex, race, religion, ethnic group, sexual orientation, marital status or disability.

Can you set the pace?

DICHTEN van de KLOOF tussen informatietechnologie en bedrijfsleven

De vakgroep Bestuurlijke Informatiekunde (BIK) maakt stormachtige ontwikkelingen door. Begin september verschijnt een nieuwe internetsite, waar geïnteresseerden zich kunnen verdiepen in het onderzoeksprogramma *PrimaVera*. Tevens start in september het nieuwe postdoctoraalprogramma. Een goede reden om ons eens te laten informeren over de gang van zaken binnen de vakgroep BIK.

Zo'n vijftien jaren geleden maakte de vakgroep BIK nog deel uit van de vakgroep Bedrijfsinformatica en Accountancy. Langzamerhand werd duidelijk dat een grote behoefte was ontstaan aan een meer gespecialiseerde opleiding over informatiesystemen. Zowel het algemeen management als het automatiseringsmanagement hadden moeite met het snel en adequaat toepassen van de informatie- en communicatietechnologie.

In het begin werd informatietechnologie vooral als een losstaande discipline beschouwd, terwijl pas de laatste jaren duidelijk wordt dat de informatietechnologie een wezenlijk onderdeel is van de bedrijfsvoering. Het is dus niet verwonderlijk dat de vakgroep BIK een steeds belangrijker positie is gaan innemen op onze faculteit. Meer en meer vlakken van de economische wetenschap krijgen te maken met vraagstukken rond de informatietechnologie. Zo wordt er steeds meer samengewerkt met de vakgroepen Strategisch Management en Marktonderzoek, Accountancy en Financieel Management. 'Een aantal jaren geleden werden er alleen wat keuzevakken gegeven. Nu wordt een aantal vakken zelfs verplicht gesteld. En natuurlijk is er de afstudeerrichting Informatiemanagement. Zo is er voor de studenten bedrijfseconomie nieuwe stijl het basisvak Informatiemanagement en Control,' aldus Arno Oosterhaven, vakgroepsvoorzitter. 'Veel van ons studiemateriaal wordt gehaald uit ons onderzoek *PrimaVera* en de ervaringen die wij opdoen met het postdoctoraalprogramma. Dit zijn

REINEKE POLL & PETER LEIJGRAAFF

toch de projecten waar de vakgroep op draait. Een voordeel voor de studenten is, dat zij hierdoor veel in aanraking komen met problemen uit de praktijk.' In de komende jaren zal er nog uitgebreid overleg plaatsvinden tussen de vakgroep BIK en andere faculteiten. Ook andere studierichtingen, zoals Letteren en Communicatiewetenschappen hebben opleidingen, die aspecten van informatiemanagement behandelen. Voor studenten zullen er daardoor meer mogelijkheden komen, wanneer deze opleidingen op elkaar afgestemd worden. Nu al is er een intensieve samenwerking tussen de Faculteit der Wiskunde, Informatica, Natuurkunde en Sterrenkunde en de FEE. In de toekomst zal deze samenwerking alleen maar intensiever worden.

Opkomst van het Amsterdams informatiemodel

De ontwikkelingen op het gebied van de informatietechnologie gaan zo snel, dat er binnen het bedrijfsleven een groeiende behoefte is aan mensen met een goede kennis van de informatievoorziening. Toch kan alleen in Amsterdam, Tilburg en Rotterdam een postdoctorale opleiding informatiemanagement worden gevolgd. 'Met name tussen Tilburg en Amsterdam is er een groot verschil,' aldus Toon Abcouwer, programmacoördinator van het postdoctorale programma *Executive Master in Information Management* van de vakgroep

BIK. 'In Tilburg wordt de cursist ook opgeleid tot *Master in Information Management*, alleen wordt de nadruk bij hen veel meer gelegd op het bouwen van een informatiesysteem. Kortom, de traditionele benadering van het informatiesysteem. Wij begeven ons niet op dat terrein. Dat is niet zo relevant voor het management. Daar huur je maar een specialist voor in. Belangrijk is het moment waar het bedrijfsdomein en het technologiedomein elkaar ontmoeten.'

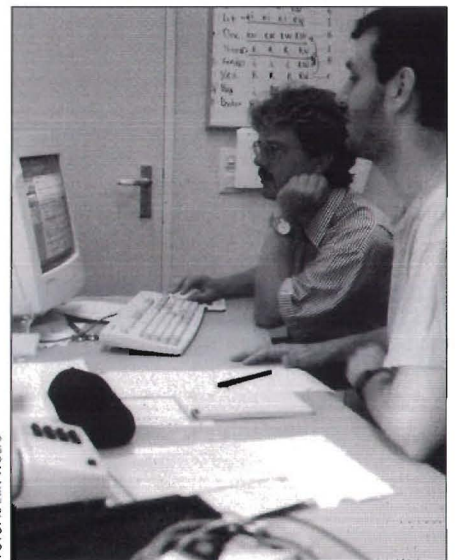
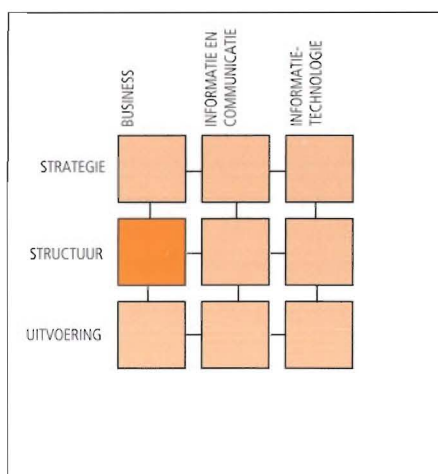


FOTO: KARIN WOLFS

(links) Toon Abcouwer en (rechts) Bas Smit

Tot twee jaar geleden werd er gebruik gemaakt van het traditionele driehoeksmodel, waarin de strategie en de organisatie in relatie tot de informatietechnologie werden bestudeerd. Dit model is twee jaar geleden uitgewerkt tot het Amsterdams informatiemanagementmodel, ook wel het negenvlak

genoemd. Het nieuwe informatiemanagementmodel heeft drie kolommen (bedrijfs-as, informatie & communicatie-as en informatietechnologie-as), waarlangs informatieve kwesties worden beschouwd. De drie rijen (strategie, structuur en uitvoering) maken een positionering van bedrijfsissues mogelijk. Een voorbeeld van zo'n vraagstuk, wanneer gekeken wordt naar de bedrijfsas met hierin het structuurvlak, is: Hoe verandert de organisatie van een produktgerichte in een klantgerichte structuur, rekening houdend met de mogelijkheden van de informatietechnologie? 'Een belangrijke reden waarom we dit model hanteren, is dat we in het denken over organisaties steeds



Het negenvlak

meer tot de conclusie komen dat er een verschil is tussen de formele organisatie aan de ene kant en aan de andere kant het werkelijk functioneren van de organisatie. Het kan zo zijn dat de werkelijke werkwijze binnen een organisatie compleet anders loopt, dan je op grond van de formele structuur zou verwachten. Het kan zijn dat informatiesystemen die je strict volgens de formele procedure inricht, in de praktijk totaal niet bruikbaar zijn. Dat is nu het stuk gereedschap van informatiesystemen waarover mensen willen beschikken, die ze naar hun eigen bevindingen kunnen inzetten in de praktijk. Dat vind ik één van de tekortkomingen en één van de redenen waarom in organisaties zoveel geld wordt weggesmeten. Je wilt wel dat je op het gebied van de informatietechnologie wordt ondersteund door zaken die ervoor zorgen dat je een aantal basishandelingen heel snel kunt uitvoeren. Maar je kan niet van te voren weten wanneer je die verschillende elementen uit de gereedschapskist moet inzetten. Dat leert je uit ervaring.

De mogelijkheden zijn legio. Je moet weten hoe je ze moet toepassen.'

Ieder jaar is er in het postdoctorale programma plaats voor vierentwintig cursisten. Het aantal is beperkt, omdat het programma zeer intensief is en veel tijd vergt. 'De meeste cursisten komen bij ons via mond op mond reclame.' Aan actieve promotie wordt weinig gedaan. In deze opleiding wordt sterk gehecht aan de praktische bedrijfservaring van de cursisten. Toch is de groep gevarieerd. Zo zijn er mensen met vijf of tien jaar ervaring, maar er zijn er ook bij met twintig jaar ervaring. 'Dit maakt het extra spannend, want we weten nooit hoe de opleiding gaat lopen. Mensen hebben veel eigen inbreng. Samen wordt getracht tot een goede uitkomst te komen. Alles wordt wel wetenschappelijk onderbouwd, met de erkenning dat wij ook niet alles weten. Van veel strategieën weet je toch pas hoe ze werken, als ze werkelijk toegepast worden. 'There is no one best way to organise.' Het goede van deze opleiding is dat het eindelijk werkt aan de kloof tussen bedrijven aan de ene kant en informatietechnologie aan de andere kant. Het moeten twee tandwielen zijn die elkaar versterken. Deze moeten niet los langs elkaar lopen.'

Met PrimaVera aan de top

Een groot deel van de vakgroep BIK richt zich momenteel op het onderzoeksprogramma *PrimaVera*. *PrimaVera* is een vrij groot geïntegreerd onderzoeksprogramma, dat tot voor kort uit drie onderdelen bestond. Het ging hier om het hele gedachtegoed van de informatie-infrastructuren, het investeren in informatietechnologieën en business *re-engineering*.

Met behulp van de informatie technologie wordt geprobeerd de organisatie om te vormen. De vakgroep is nu bezig om het onderzoek grootschaliger aan te pakken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een centraal model over informatiemanagement, waarbinnen een viertal kernen worden gedefinieerd. 'Wat we op dit moment aan het doen zijn, is om dit onderzoek groter aan te pakken in termen van samenwerking met het bedrijfsleven en met andere onderzoeksplekken in de wereld. Uiteindelijk hebben wij toch de ambitie om een absolute topplaats in de wereld te zijn op het gebied van onderzoek naar informatiemanagement,' aldus Rik Maes, professor in informatiesys-

temen en tevens leider van het onderzoeksprogramma *PrimaVera*.

Een dertigtal mensen is met dit onderzoek bezig. Behalve een grote groep mensen van de eigen vakgroep, zijn er ook een taalkundige, enkele technische mensen en wat personen uit de organisatorische hoek actief. Het onderzoek is tot nu toe erg succesvol. In het eerste half jaar zijn er een dertigtal papers geproduceerd. Toch ziet Rik Maes een aantal praktische problemen die het onderzoek in haar voortgang kunnen belemmeren. Het gaat hier met name om het draaiende houden van het onderzoek. 'Het grootste probleem bij zo'n groot opgezet onderzoek is, dat de eigen groep te klein is en dat je mensen extern moet aantrekken. Er zijn nu acht onderzoekers van buiten de universiteit. Eén van de absolute toppers die aan dit project meewerkt is Claudio Ciborra. Hij is vanaf september tot decem-

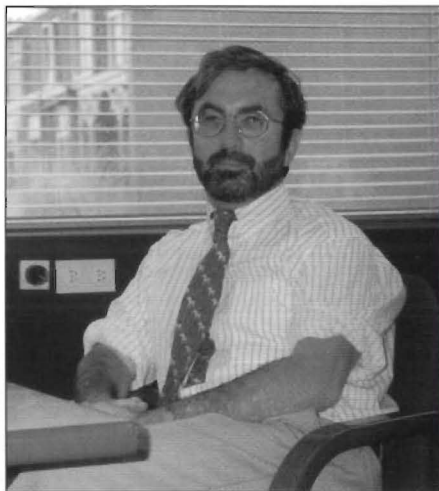


FOTO: PETER LEIJGRAAFF

Rik Maes

ber gasthoogleraar bij onze vakgroep. Zijn onderzoek zal vooral gericht zijn op kennismanagement, een nog vrij onbekend terrein binnen informatiemanagement. Tevens is er veel druk omdat er ook behoorlijk wat onderwijs gegeven moet worden en de vakgroep is op doctoraal niveau erg actief. Aan de andere kant profiteer je ook van die samenwerking. Als we veldonderzoek willen doen op het gebied van informatiemanagement, dan kunnen we via de groep van postdoctoralen en afgestudeerden makkelijk ingang verkrijgen in de desbetreffende bedrijven.'

■

GEZOCHT : MANAGEMENT TEAM M/V

VOOR EEN JONG DYNAMISCH SOFTWARE BEDRIJF



TEAMWORK

SPANNING

COMPETITIE

LEERZAAM

PRIJZEN

DIT IS JE PROFIEL

Voor de Nationale Berk Management Competitie zijn wij op zoek naar ambitieuze en ondernemende studenten die samen met hun studiegenoten het managementteam van DigiSoft gaan vormen.

DIT IS DE COMPETITIE

In de Nationale Berk Management Competitie vorm jij samen met je studiegenoten 10 weken lang het managementteam van DigiSoft, een fictief bedrijf op de markt voor multimediale softwareproducten. Jullie zijn samen verantwoordelijk voor het

bedenken van een kansrijke marketingstrategie en het nemen van belangrijke investeringsbeslissingen. Elk team heeft de beschikking over eenzelfde hoeveelheid marktinformatie en startkapitaal. Dit vormt het startpunt voor een spannende competitie waarin de andere deelnemende teams je directe concurrenten zijn.

INSCHRIJVEN

Deelname aan de Nationale Berk Management Competitie kost f 100,- per team van vier personen. Als je je nu inschrijft via *Rostra*

Economica krijg je een korting van 20% op het inschrijfgeld. Je betaalt dan slechts f 80,- per team. Daarvoor ontvang je een uitgebreid competitieboek met uitleg, achtergrondinformatie over DigiSoft en een diskette met een handig rekenprogramma. Bovendien maak je kans op 4 multimedia PC's of een van de vele internet starterspakketten. De competitie start 5 november en duurt tot 17 december 1997. Voor meer informatie kun je bellen met **020 - 4284000** of kijk op de ESEC internet site: <http://www.esec.nl>

Ja, wij doen mee aan de Nationale Berk Management Competitie '97

Het verschuldigde bedrag van f 80,- mag door Esec, Rokin 91, 1012 KL Amsterdam eenmalig worden afgeschreven van rekeningnummer: _____ op naam van _____

Datum: _____ - _____ 1997 Plaats: _____ Handtekening: _____

Teamgegevens

Teamnaam: _____
Onderwijsinstelling: _____ Onderwijs: 0 HBO 0 WO
Studierichting: _____ Studietoestand: _____

Gegevens contactpersoon

Naam (m/v): _____
Correspondentie-adres: _____
Postcode: _____ Woonplaats: _____
Rekeningnr.: _____ Telefoon: _____ Handtekening: _____

Deze gegevens worden opgenomen in een registratie-systeem als bedoeld in de Wet Persoonsregistratie.

Inschrijving, tevens eenmalige machtiging (s.v.p. in blokletters invullen) ongefrankeerd opsturen naar: ESEC, Antwoordnummer 11068, 1000 PB Amsterdam of faxen naar 020-4284001.

MEMORY **M** MAGAZINE
In internet om niet te vergeten!



ESEC EDUCATIONAL ENTERTAINMENT

DE NATIONALE **BERK** MANAGEMENT COMPETITIE '97

Search '98: The Mekong, Mother of Waters

De Mekong rivier, die door het sterk in ontwikkeling zijnde Indo-China stroomt, vormt de leidraad voor het onderzoeksproject Search '98. Langs deze belangrijke verkeersader liggen Thailand en Vietnam, waarop de nadruk van de reis zal liggen. Studenten in de laatste fase van hun studie kunnen in het kader van een afstudeerscriptie onderzoek verrichten voor bedrijven en instellingen die geïnteresseerd zijn in dit deel van Azië.

Met een inwoners aantal van 60 miljoen mensen, een goede infrastructuur, groeicijfers die hoger zijn dan die in Europa en een centrale ligging biedt Thailand volop kansen voor het bedrijfsleven. Hetzelfde geldt voor Vietnam dat na de economische her-



FOTO: MARCO VAN HAL

vormingen een groeipercentage van achtprocent kent. Beide landen zijn ook aangesloten bij de ASEAN, een samenwerkingsverband van Aziatische landen dat onder andere een reductie van de handelstarieven beoogt. Deze ontwikkeling is zeer relevant voor het Nederlandse bedrijfsleven en er is nog veel onderzoek vereist om de mogelijkheden en uitdagingen te onderzoeken. Search '98 biedt de mogelijkheid aan 20 studenten een onderzoeksopdracht uit te voe-

ren voor het Nederlandse bedrijfsleven in deze interessante regio.

Ben jij geïnteresseerd en wil jij meer informatie over dit onderzoeksproject, neem dan contact op met de Search '98 commissie (tel: 622 0816) of kom naar de stand die vanaf de tweede week van september in de centrale hal van de economische faculteit aanwezig is.

Research Project Mexico

De FSA gaat in samenwerking met de Vakgroep Financiering van de VU een studiereis naar Mexico organiseren. Mexico spreekt bij velen nog steeds tot de verbeelding. Was enkele eeuwen geleden het goud van de Maya's dat ons westerlingen naar dit land trok, nu zijn het de economische mogelijkheden die het land der Sombrero's zo interessant maken.

Allereerst, in januari 1994, is Mexico deel uit gaan maken van de North American Trade Agreement (NAFTA), die de markt in één klap heeft vergroot van - destijds - 93 miljoen naar meer dan 360 miljoen potentiële klanten. Daarnaast staat de Peso-crisis menigeen nog helder voor ogen. Deze Peso-crisis vormde een ernstige onderbreking van de lange, stijgende lijn waaraan Mexico zich voorheen optrok en had een zeer negatieve uitwerking op de economie. De Peso-crisis heeft Mexico wakker geschud. Het heeft ervoor gezorgd dat de regering een hervormingsprogramma heeft ontworpen om de economie beter te structureren en zo aan te passen aan de eisen van een moderne economie.

Reden genoeg dus om een Research Project naar Mexico te organiseren. Het project biedt plaats aan 20 studenten economie, die met enthousiasme en teamspirit gedegen onderzoek willen doen. Daarnaast zijn nog enkele commissieleden nodig, die zich nog actiever zullen bezighouden met het Research Project Mexico.

Geïnteresseerden kunnen voor meer informatie terecht bij de FSA, kamer E0.12, telefoon 020 6220816, E-mail: fsa@ivip.frw.uva.nl.

Latijns-Amerika reis

Sinds haar oprichting in 1990 organiseert de Marketing Associatie Amsterdam internationale onderzoeksprojecten. Hiermee heeft zij de afgelopen vijf jaar een reputatie opgebouwd als aanbieder van kwalitatief hoogwaardig onderzoek. Succesvolle projecten in Spanje, Chili, Colombia, Mexico, Peru en wederom Chili en Argentinië hebben van de Marketing Associatie Amsterdam een specialist gemaakt op het gebied van Latijns-Amerika. Door deze projecten is een groot

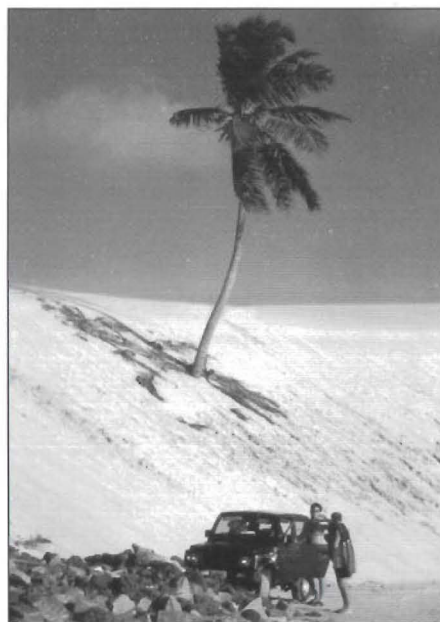


FOTO: KARIN VAN DER KOLK

lokaal netwerk opgebouwd en een grondige kennis van de Latijns-Amerikaanse handelscultuur verkregen.

Dit jaar wordt er wederom een Latijns-Amerika onderzoeksreis georganiseerd. Ongeveer 20 studenten zullen afreizen naar Latijns-Amerika om daar onderzoek te verrichten voor toonaangevende Europese bedrijven en om diverse bedrijfssectoren te onderzoeken. Voor zowel de organisatie van deze reis als de participatie hieraan zijn er nog mensen nodig. De voorbereidingen van de reis beginnen in september 1997. De uiteindelijke reis vindt plaats in juli 1998.

Geïnteresseerden kunnen voor meer informatie terecht bij de MAA, kamer E0.06, telefoon 020 5254154, E-mail: marketing@frw.uva.nl. **R**

...De Wereld ontdekt Mars...

Het ondenkbare realiseren is
vaak een kwestie van creativiteit.

Lange tijd werd het voor onmogelijk gehouden dat de mens Mars zou verkennen. Steeds weer zijn nieuwe manieren gezocht en technologieën beproefd om uiteindelijk zover te komen. Gedreven door fascinatie voor andere werelden en de drang naar kennis. Onmisbare eigenschappen bij het ontdekken van nieuwe kansen. Studenten bedrijfseconomie, bedrijfskunde of HEAO-RA, -AA of -BE die nu hun eigen toekomst willen verkennen, melden zich aan voor de landelijke Accountancydag van Moret Ernst & Young. We hebben er een toepasselijke locatie voor uitgezocht: newMetropolis in Amsterdam, waar alles draait om leren en ontdekken van je eigen vaardigheden en creativiteit.

Een inspirerende omgeving gebaseerd op de gedachte van 'éducation permanente'. Daar vertellen we je graag meer over onze organisatie, jouw (internationale) loopbaanmogelijkheden en over onze expertisegebieden, zoals EDP Audit, Corporate Finance en Forensische Accountancy. Bovendien kun je in aanmerking komen voor een trip naar Parijs, met een bezoek aan onze Franse vestiging. Ben jij iemand die altijd verder gaat dan op het eerste gezicht mogelijk lijkt? Die in het zoeken naar oplossingen ongebaande paden niet schuwt? Dan willen wij jou ook graag ontdekken. Je kunt je vóór 20 september aanmelden door tijdens kantooruren te bellen, telefoon 0800-0236060 (gratis), de bon in te vullen of te e-mailen: accountancyday97@mey.nl Kijk voor meer informatie op Internet: <http://www.mey.nl>

Schrijf je in voor de landelijke Accountancydag
in newMetropolis, op zaterdagmiddag 4 oktober.

Naam:	_____
Adres:	_____
Postcode:	_____
Woonplaats:	_____
Telefoon:	_____
Leeftijd:	_____
Studierichting:	_____
Studiejaar:	_____
Opleidingsinstituut:	_____
	MARO
<small>Sturen naar: Moret Ernst & Young, postbus 272, 3700 AG Zeist. S.v.p. invullen met blokletters.</small>	

1997  ACCOUNTANCY DAG
#MoretErnstYoung

 **MORET ERNST & YOUNG**
ACCOUNTANTS



FOTO: KIM VAN DEN BERG

GEBOORTEDATUM/ PLAATS

Eén dag voor Hiroshima, te Naarden

HUIDIGE FUNCTIE

Universitair hoofddocent economie

MEEST GELIEFDE IMAGO

Verstrooid, maar toch alert

GROOTSTE ERGERNISSEN

Onprofessionele professionals

MOOISTE AVOND UIT

Met Gabriëla Sabatini mits ze van JOOP! houdt

SLECHTSTE GEWOONTE

Praten met volle mond

GROOTSTE MISVATTING ONDER STUDENTEN

Dat het doel van de economische studie is: Het behalen van voldoende met een zo gering mogelijke opoffering van tijd

MEEST GEKOESTERDE OPVATTING

Dat de prijs bijna altijd een rol speelt

HOE LANG BLIJFT U HIER

Volgens Don (CPB) nog vijftien jaar

Bestaat de optimale strategie voor het Monopoly-spel? Joop Odink licht samen met Evert van Imhoff (Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut) in ESB van 2 juli 1997 een tipje van de sluier op. Hiermee haalden zij de kranten, inclusief de voorpagina van de Telegraaf. Odink: 'Het is grappig dat elke krant er weer wat anders uithaalt. Volgens de Telegraaf moest Utrecht verworven worden, de Volkskrant wees op Arnhem.'

Odink illustreert tijdens zijn colleges de theorie graag met speelse problemen. 'Er wordt steeds ruimer gedacht. Gary Becker is daar een goed voorbeeld van. Hij gaat uit van de nutsmaximalisatie van de consument, met tijd en geld als beperkingen. Dat kun je heel breed zien. Zelfs slapen kan als een goed worden beschouwd: Het is een investering in tijd, waar ook nog een marktgoed in de vorm van een bed voor nodig is.'

Zijn doctoraal examen economie aan de UvA legde Odink cum laude af. Tijdens zijn studie was hij kandidaatsassistent sociale economie. Hij promoveerde aan de Technische Hogeschool Twente op het proefschrift *Inkomensherverdeling; enkele aspecten van inkomensherverdeling door de overheid in Nederland*. Odink is in totaal ruim dertig jaar aan de FEE verbonden. Op het moment verzorgt hij het basis- en specialisatievak Micro-economie en het keuzevak Milieu-economie. 'Micro-economie is de basis. Het individu beslist uiteindelijk, dus daar moet je op terug vallen. Het internationaal economisch denken is gebaseerd op micro-economische modellen. Macro-modellen worden ook vaak onderbouwd met micro-economische argumentatie. Ik zeg wel eens dat waar de micro misliep, andere vakken zijn gekomen. De invloed van geld werd onderbelicht en daar was de Geldtheorie; er was sprake van externe effecten en collectieve goederen en daar kwamen vakken als Milieu-economie en Openbare Financiën.'

Het studieprogramma is volgens Odink één van de inzetten in een zware concurrentiestrijd: 'We moeten in onze strijd om de aandacht van de student concurreren met Beverly Hills, Heineken, de stad Amsterdam en het werken bij de Pizza Hut.'

De hoofddocent economie was begeleider van het onderzoek Rendement van opleiding en allocatie van arbeid door de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek. 'Het rendement is zeer ongelijk en moeilijk te berekenen. De helft van de studenten ziet studeren niet als een offer, niet als kosten die gemaakt moeten worden. Je moet de ouders in de berekening meenemen om een compleet beeld te krijgen.'

De onderzoeksinteresse van Odink is ook op internationale problemen gericht. Zo is hij naar Kenia geweest voor studies van twee Keniaanse promovendi naar brandstofvoorziening en naar de visserij in Lake Victoria. 'Het is belangrijk dat in dergelijke landen ook aandacht is voor dit soort problemen.' De econoom was erg onder de indruk van het land. 'Het was een aparte ervaring. Er waren bijvoorbeeld kinderen die begonnen te huilen, omdat ze nog nooit een blanke hadden gezien. De mensen daar leven echt op of onder het fysieke bestaansminimum. Dan besef je pas hoe welvarend wij hier zijn.'

Naast zijn wetenschappelijke activiteiten heeft Odink veel bestuurlijke werkzaamheden verricht. Zo was hij lid van de faculteits- en de universiteitsraad en secretaris van de vakgroep Micro-economie. Op het moment is hij voorzitter van de Landelijke Samenwerking Economisten en van de Kring van Amsterdamse Economen: 'Eén van de weinige goed functionerende verenigingen voor afgestudeerde economen,' aldus Odink. 'Het is prettig om ook eens andere economen (niet-wetenschappers) te ontmoeten. We organiseren onder andere een studiereis, waar ook partners aan deel mogen nemen. Dan hoor je wat een vreemd volk economen zijn. De vrouw van één van de leden zei eens: "Ik dacht dat mijn man een beetje afwijkend was, maar jullie zijn allemaal zo."' (KvdB)

□

De opsplitsing van Oost-Europa

Een gemeenschappelijke erfenis

De ontwikkelingen in Oost-Europa kennen eigenlijk maar één overeenkomst: de grote moeite die het kost om een planeconomie naar een markteconomie om te vormen. De omstandigheden zijn daarbij zwaar: de economieën stonden eind jaren tachtig allen op de rand van een faillissement en de industrie en de infrastructuur waren toen sterk verouderd.

De huidige situatie kenmerkt zich voornamelijk door de grote verschillen tussen de landen onderling. Politiek gezien is het in de meeste landen min of meer gelukt om een democratie te ontwikkelen die een groot draagvlak onder de bevolking heeft. De boegbeelden van het verzet tegen het communisme, zoals Walesa in Polen en Gorbatsjov in Rusland, zijn inmiddels in de nieuwe politieke strijd, die nu eenmaal bij een democratie hoort, ten onder gegaan. Alleen Havel is in Tsjechië nog president. Misschien niet geheel toevallig is dat het enige door liberalen geregeerde land in Oost-Europa. Het land heeft zich in de afgelopen tijd goeddeels ontdaan van de resten uit het communistische verleden en kent nu relatief weinig staatsbemoeyenis met de economie. Havel heeft de bevolking er altijd op gewezen dat de hervormingen nodig waren.

In enkele andere landen zijn de communisten weer terug aan de macht, zoals in Wit-Rusland en Albanië. Deze landen hebben nog maar heel weinig gedaan aan het hervormen van de economie. Zij hebben de kiezers beloften gedaan die zij nooit zullen kunnen waarmaken, zoals het terugbrengen van de werkloosheid en hogere inkomens op korte termijn. Omdat zij deze beloften niet

Sinds de val van het communistische regime in Oost-Europa hebben de landen ongeveer zeven jaren kunnen werken aan het omvormen van de economie. Groot zijn de verschillen tussen de landen onderling, als men naar de vorderingen kijkt. Hierdoor lijkt er zich een verdere desintegratie te gaan afspeelen.

STEFAN KOOMEN

kunnen waarmaken zijn de frustraties onder de bevolking groot en heeft een deel heimwee naar het communistische verleden. Ze zijn daarmee een potentieel gevaar in de regio, omdat de frustraties kunnen worden afgereageerd op bijvoorbeeld buurlanden.

Als we de economie in ogenschouw nemen, zijn de verschillen zo mogelijk nog groter. De 'Visegrad-vier' (Polen, Tsjechië, Slowakije en Hongarije) hebben duidelijk het voortouw genomen waar het gaat om modernisering van de economie. Zij laten al enkele jaren groeicijfers zien van ongeveer vijf procent per jaar, trekken veel buitenlandse investeerders aan en voeren de strijd tegen de werkloosheid redelijk succesvol.

Hoe anders is de situatie buiten deze landen. In de voormalige Sovjet-Unie is de situatie, misschien met uitzondering van de Baltische staten, rampzalig te noemen. De economieën krimpen vaak nog, de werk-

loosheid is torenhoog en van buitenlandse investeringen is vaak geen of nauwelijks sprake. Hervormingen op economisch gebied zijn nog nauwelijks ingevoerd. De industrie is naar Westerse maatstaven antiek en erg milieuvriendelijk. De infrastructuur is veelal hopeloos verouderd. Politiek gezien zijn deze landen een tijdbom te noemen, omdat het vertrouwen in de huidige machthebbers is weggeëbt. Onder druk van de huidige economische malaise en van de mafia kan deze snel afgaan. Wat de gevolgen zijn weet niemand. Dat dit ook implicaties zal hebben voor West-Europa hoeft niet te worden betwijfeld.

De introductie van de markt

Eén van de belangrijkste onderdelen van de transitie is de privatisering van de voormalige staatsbedrijven. Ook met de vorderingen hiermee zijn de verschillen groot. Waar de 'Visegrad-vier' het grootste deel al hebben geprivatiseerd, is in Bulgarije nog bijna geen enkel bedrijf uit handen van de staat gegaan. In de voormalige Sovjet-Unie is vaak ook nog niet geprivatiseerd. Ook de wijze van privatiseren verschilt per land sterk. In Tsjechië is dit gedaan door iedere inwoner tegen geringe betaling de mogelijkheid te geven aandeelhouder te worden van staatsbedrijven (de zogenaamde voucherprivatisering). In Hongarije is het belangrijkste deel van deze bedrijven verkocht aan buitenlandse ondernemingen. Een belangrijk probleem van privatiseren is de weerzin van de bevolking tegen deze verkoop aan buitenlandse bedrijven. Privatisering is uit economisch oogpunt gezien echter hoogst noodzakelijk. Privatisering verlicht de druk op de staatsbe-

grotting en het geeft het bedrijfsleven de mogelijkheid door onder andere kostenreductie internationaal competitiever te worden. De terugkeer van de communisten aan de macht in enkele landen heeft echter geleid tot het stopzetten van privatisering. De kans dat deze landen hun economieën zullen kunnen verbeteren door te privatiseren neemt hiermee sterk af.

Marktgericht denken en handelen in Oost-Europa is vaak nog onbekend. Dit levert grote problemen op voor de concurrentiekracht van bedrijven. Een groot tekort aan managers die deze verandering zouden kunnen implementeren is hiervan de belangrijkste oorzaak. Veel bedrijven wor-

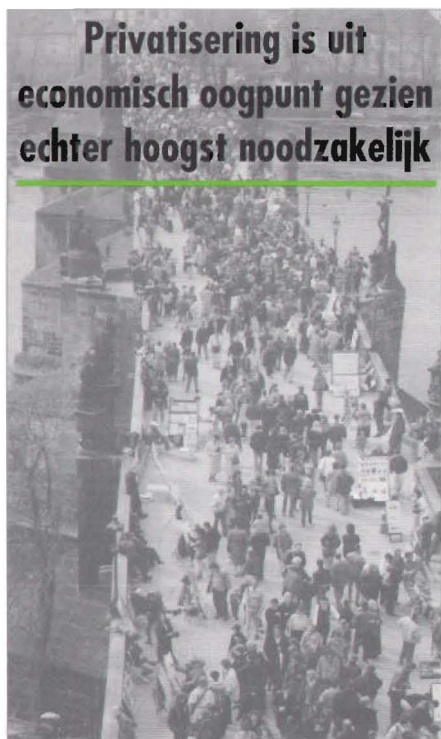


FOTO: JEROEN BUTER

Privatisering is uit economisch oogpunt gezien echter hoogst noodzakelijk

den nog geleid door dezelfde leidinggeven- den als voor de val van het communisme. Ook is de huidige generatie werknemers zich vaak helemaal niet bewust van de noodzaak van marktgericht denken en handelen. Een positief fenomeen is de forse toename van de vele particuliere initiatieven, vooral in de dienstensector. Deze sector was voor de revolutie vrijwel afwezig, maar in Tsjechië bedraagt het aandeel van de dienstensector in de economie nu ruim vijftig procent. Deze vorm van particuliere initiatief is de motor van de economische groei in de laatste jaren in dit land van de dienstensector in de economie. In Rusland daarentegen is het aandeel echter niet veel groter dan tien procent.

Een bijzondere vorm van particulier ini-

tiatief is het grijze circuit, dat de laatste jaren explosief groeit. Deze sector onttrekt zich grotendeels aan de officiële statistieken. De tentakels van de maffia strekken zich uit in vrijwel elke hoek van het economisch leven. Zonder goede relaties met de maffia kan in veel landen een eigen bedrijf worden vergeten. Ook politiek gezien is de maffia zeer machtig. Omdat zij niet is gebaat bij veranderingen (zij maken immers gebruik van de huidige chaos) maken hervormingen minder kans.

De wetgeving is bijna nergens aangepast aan de markteconomie. De eigendomsrechten zijn bijvoorbeeld nog niet waterdicht te noemen. In de Visegrad-vier is men al een aardig eind op weg om de wetgeving aan te passen, maar in bijvoorbeeld Roemenië is nog maar net een begin gemaakt. De handel in aandelen, één van de belangrijkste peilers van het kapitalisme, is een activiteit die een goede wetgeving momenteel moet ontberen. Ook door gebrekkige belastingwetgeving ontvangt de staat maar een fractie van wat ze nodig heeft. Deze problemen spelen in Rusland het sterkst.

Globalisering raakt ook Oost-Europa

Een moderne markteconomie impliceert vandaag de dag ook integratie in de wereld-economie. De huidige globalisering valt precies gelijk met de transitie. De buitenlandse investeringen nemen wereldwijd toe. Dit geeft Oosteuropese landen extra mogelijkheden om buitenlandse investeerders aan te trekken. Ze bieden een in potentie grote afzetmarkt en lagere lonen dan in het Westen. Ten opzichte van Westerse en enkele Aziatische landen kennen ze echter ook een veel lagere efficiency, waardoor de totale productiekosten toch hoog uitvallen. Veel Duitse ondernemingen investeren wel in Oost-Europa om te profiteren van de lage lonen. Door de nabijheid van de thuismarkt zijn voor hen de transportkosten laag. Zij investeren meestal niet door een overname, maar door het neerzetten van geheel nieuwe productieplaatsen waar zij de efficiency op westers niveau kunnen brengen. De nabijheid van West-Europa biedt sommige sectoren echter wel voordelen. Toeristen weten Oost-Europa, en dan met name Polen, Tsjechië en Hongarije al goed te vinden.

Politieke integratie is hierbij ook belangrijk. Als eerste Oosteuropese land werd Tsjechië in 1995 lid van de OECD, de 'club

van rijke industriële landen'. Toetreding tot de Europese Unie behoort voor de Visegrad-vier tot de mogelijkheden in de komende jaren. De grote aandacht die hen dan zal toekomen zal echter ten koste gaan van de anderen. Een nieuwe tweedeling van Europa (in een rijk en arm deel) is dan een reël gevaar waarvan men de gevolgen nog niet kan overzien. Wat een gebrek aan uitzicht op een beter leven betekent, heeft men in Albanië kunnen zien, waar bijna een burgeroorlog was uitgebroken. Een dergelijke situatie kan zich makkelijk herhalen.

Een goede relatie met de Europese Unie is voor de landen van levensbelang. Het biedt veiligheid, financiële hulp en grotere im- en exportmogelijkheden. Dat trekt weer buitenlandse investeerders aan. Tevens zorgt dit voor een grote motivatie van politici om te hervormen. Landen die van oudsher al goede banden met West-Europa hadden, hebben daar nu baat bij. Zo profiteert Estland van de historische banden met Finland, van waaruit veel toeristen naar Estland komen en waarmee veel handel wordt gedreven. Met name Duitse toeristen overstroomden Tsjechië, wat voor veel buitenlandse valuta zorgt. Al eeuwen lang bezitten Roemenië en Frankrijk een vriendschappelijke verhouding. De Fransen zijn een warm pleitbezorger van toetreding van Roemenië tot de NAVO, wat nu ook alleen lijkt weggelegd voor de 'Visegrad-vier'. Dit is voor landen als Roemenië zeer belangrijk.

De gevaren van een kopgroep

Afsluitend kan worden gezegd dat zich binnen Oost-Europa een kopgroep van landen aftekent, die uitzicht hebben op integratie met het Westen en op verhoogde welvaart. Het betreft de landen die vanaf het begin van de transitie ernst hebben gemaakt met economische en politieke hervormingen. De groep landen uit Oost-Europa die nu achterloopt, heeft weinig uitzicht om zich aan te sluiten bij de succesvollere landen. Deze situatie kan nog voor problemen zorgen, als men bedenkt welke militaire macht zich nog in de voormalige Sovjet-Unie bevindt en welke milieurampen zich nog kunnen afspeelen. Het is belangrijk dat het Westen zich van deze situatie bewust is als ze besluiten welke landen zich mogen verheugen op bijvoorbeeld het lidmaatschap van de Europese Unie en de NAVO.

■

"CROSSING THE RIVER BY FEELING THE STONES"

Onderzoekservaringen in het achterland van China

Het is 18.15 uur als we zonder tolk het restaurant, grenzend aan het Renmin Hotel in Chongqing, binnengaan. De Chinese karakters nog niet beheersend en bij gebrek aan een Engelse kaart, worden wij gedwongen een kip te simuleren, om zodoende ons favoriete gerecht op tafel te krijgen. Terwijl het gehele restaurant inclusief het voltallige personeel ons geamuseerd aanstaart, vliegt de Chef kok - eigenaar naar de keuken om ons van dienst te zijn. Enkele ogenblikken later komt de man grijnzend terug met een onmiskenbaar levende, luid kakelende kip die omwille van hongerige westerlingen weldra het leven zal moeten laten. Zo geschiedt. Een schaal soep wordt geserveerd met daarin diverse stukken kip; knietjes, teentjes (een delicatess), vleugeltjes en natuurlijk de kop. De trek is verdwenen en we realiseren ons dat we ons bevinden in de binnenlanden van China.

EEN VERGOEDING VAN 55 GULDEN PER JAAR

Het bovenstaande is een van de vele belevenissen die het onderzoeksproject van Chain 97 (China Amsterdam Interaction) tot een heel bijzondere en boeiende gebeurtenis heeft gemaakt. Een groep van 22 bijna afgestudeerde economen van de UvA vertrok eind april met 12 onderzoeksopdrachten van het internationale bedrijfsleven richting het land van 1,2 miljard mensen; de Volksrepubliek China. Niet alleen werden de reeds ontwikkelde steden Beijing, Shanghai en Hong Kong aangedaan, maar bijzondere aandacht kregen de relatief onderontwikkelde steden langs het stroomgebied van de Yangtze-rivier. Het aantal mensen in dit gebied loopt tegen de 200 miljoen, waarvan de meerderheid zich bevindt op het platteland. Maar ook hier is de trek naar de stad een belangrijk verschijnsel, want het welvaartsniveau ligt er hoger.

PELLE ENGEL

De steden Wuhan, Chongqing en Chengdu vormen drie kernsteden van economische groei waarop de Chinese overheid haar zinnen heeft gezet. Beijing zal er alles aan doen om de ongelijke economische groei, die sinds de open deur politiek van Deng Xiaoping eind jaren zeventig alleen de kustprovincies heeft ontwikkeld, recht te trekken.

Eén van de speerpunten in de transitie van een planeconomie naar een zogenoemde sociale markteconomie wordt verwoord in het Negende-Vijf-Jaren-Plan. Het betreft de privatisering van de noodlijdende Staatsbedrijven die een blok aan het been van de hervormers zijn. De Chinese overheid kiest voor een voorzichtige aanpak; *'Crossing the river by feeling the stones'*. Bij de herstructurering van deze staatsondernemingen dreigen grote aantallen overbodige werknemers op straat te komen staan. Een associate-professor aan een universiteit in

Chengdu zegt hierover: "Ontslagen werknemers worden verzocht thuis te blijven; ze ontvangen een basisinkomen van 220 yuan (ongeveer 55 gulden) per jaar, een soort karige sociale zekerheid." Gezien de *employee benefits*, zoals behuizing en medische zorg, is het tolerantieniveau van werkloosheid in China laag. De Chinese overheid tracht een werkloosheidspercentage van niet meer dan drie procent te realiseren, maar de vraag is of dat zal lukken.

HET BINNENLAND; GROOT EN HEEL VEEL MENSEN

Van de genoemde steden is Chongqing met 30 miljoen inwoners de grootste, maar minst ontwikkelde stad. De stad, die vanwege de extreme hitte in de zomer ook wel 'de oven' wordt genoemd, is sterk vervuild en het verkeer in en rond de stad is hopeloos te noemen. Vanaf het 180 kilometer verderop gelegen plaatsje Fuling kost het al gauw acht uur om met een taxi via onverharde wegen langs rijstvelden en dorpjes het fraaie



FOTO: PELLE ENGEL

De paradox van de welvaart

Renmin hotel ('hotel van het volk') in Chongqing te bereiken. De centrale overheid heeft de achterstand gesignaleerd en onlangs de politieke status van de stad flink opgewaardeerd. Nu heeft de stad, net als de steden Shanghai, Beijing en Tianjin, de status van een provincie waardoor beslissingen sneller kunnen worden genomen en de toevloed van buitenlandse investeringen efficiënter kunnen worden aangewend. De komst van buitenlandse investeerders en het kapitaal dat deze bedrijven naast technologie en know-how met zich meebrengen, is van levensbelang voor deze 'mountain city'. Met een economische groei die rond de elf procent ligt, de politieke steun en een gigantische afzetmarkt die alleen maar zal toenemen door stijgende inkomens per hoofd van de bevolking, heeft Chongqing de potentie om de *key-city* van zuidwest China te worden.

Met een gemiddelde groei in de afgelopen jaren van 14.5 procent loopt Wuhan, de hoofdstad van de provincie Hubei, voorop. De provincie huisvest bijna 57 miljoen mensen, waarvan Wuhan er 7.3 miljoen voor haar rekening neemt. Hubei beslaat een oppervlak van 185.900 km², bijna vijf keer het landoppervlak van Nederland. Inmiddels hebben gerenommeerde ondernemingen als Draka, Coca-Cola, General Motors, Citroën, Siemens, ABB, AKZO Nobel, Budweiser, NEC en ABN AMRO gekozen voor Wuhan als uitvalbasis voor centraal China. Niet vreemd, gezien de strategische locatie van Wuhan op het kruispunt van de Yangtze-rivier en de belangrijk-

ste Noordzuid treinverbindingen en snelwegen van Beijing naar Guangzhou.

SIM CITY

Tijdens de reis, waarin onder andere onderzoek werd verricht voor Philips (*corporate governance*), Maersk en Rijkswaterstaat (intermodaal transport), ING Bank Greater China (vestigingsonderzoek), AKZO (distributie-onderzoek) en ABN AMRO (regio-analyse), werden de onderzoekers begeleid door drie hoogleraren van de UvA. De heren Tettero, Schöndorff en Floor waarborgden de kwaliteit van het onderzoek. "Zij konden met hun eerder opgedane ervaring in China opmerkelijke verschillen vaststellen met de economische situatie enkele jaren geleden," zo schrijft prof. Schöndorff in zijn dagboek." De Coca Cola fabriek ligt in de Wuhan Development zone, waar we vervolgens op bezoek gaan. Op 32 km² wordt hier een heel nieuwe stad ontwikkeld met de auto-industrie (Citroën-Dongfeng) als grootste industrie. Per jaar zijn Citroën, Hyundai en nog wat anderen goed voor 450.000 automobielen. Goede infrastructuur (haven, spoorweg, autoweg), energie en watervoorziening. Het doet allemaal denken aan het simulatiespel Sim-city", en hij vervolgt: "s Avonds naar de McDonald's in de binnenstad, het is weer zo ver. Heerlijk, de frietjes en de shake zijn precies als in Amsterdam. Veel kleine kledingboetiekjes met Amerikaans klinkende fantasienamen en stampende muziek; zo doet de Westerse beschaving zijn intrede."



KANSEN EN BEDREIGINGEN

De resultaten van de onderzoeken geven aan dat het stroomgebied van de Yangtze-rivier een economische ontwikkeling doormaakt die menig investeerder zal doen watertanden. Vooral op het gebied van infrastructuur, landbouwtechnologie en energieprojecten liggen er kansen voor buitenlandse investeerders. Het is echter geen regio waar snel geld gemaakt kan worden. Geduld en het opbouwen van 'guanxi' (relaties) is, net als in de rest van China, noodzakelijk. Daarnaast wordt het vormen van een joint-venture met een Chinese partner (de meest voorkomende vorm van buitenlandse activiteit in China) gefrustreerd door culturele verschillen tussen de Westerse en Chinese manier van werken en de schaarste aan gekwalificeerd personeel. Verder maken onduidelijke regelgeving en soms tegengestelde belangen van de joint-venture partners het er niet makkelijker op.

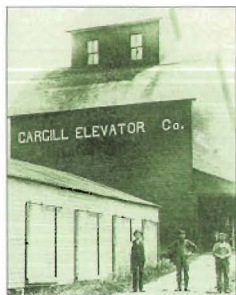
Maar na de stormachtige economische ontwikkeling in de kustprovincies van China zullen buitenlandse investeerders langzaam maar zeker in het binnenland neerstrijken. Een dergelijke markt kan gewoon niet worden genegeerd. Echter, ook voor het Nederlandse bedrijfsleven dat wil expanderen naar deze regio lijkt de spreuk van Deng Xiaoping het devies: "Crossing the river by feeling the stones."

Naar aanleiding van het onderzoeksproject 'Building Bridges' zal een boek met onderzoeksresultaten worden gepubliceerd onder de naam 'Flowing into the next millenium'. ■



Chinese interpretatie van de westerse cultuur

FOTO: GIJUS DORGELO



Simpel begin in 1865

Opricht in 1865 in IOWA (VS), is Cargill in ruim 130 jaar uitgegroeid tot één van de top-ondernemingen op het gebied van handel, verwerking, op- en overslag en transport van agrarische grondstoffen en halffabrikaten. Bij Cargill werken 73.000 mensen in bijna 1000 vestigingen in 65 landen en wordt een jaaromzet gerealiseerd van circa 51 miljard US Dollar. Met circa 1400 medewerkers en een omzet van zo'n 7 miljard gulden behoren we in Nederland tot de twintig grootste ondernemingen. Met fabrieken, raffinaderijen, laboratoria, terminals en trading offices zijn we onder meer actief in de productie en verkoop van halffabrikaten, de handel in onverwerkte grondstoffen, de scheepvaart en de op- en overslag. We zijn één van de grootste generatoren van werk in de Amsterdamse haven.

Mensen vormen ons belangrijkste kapitaal. We werken in overzichtelijke en zelfstandige profit-centers met een platte organisatiestructuur. Om tot de top te kunnen behoren op de wereldmarkt draait alles om snelle beslissingen en actie. De dynamiek en logistiek van natuurproducten vereisen inventief en slagvaardig handelen. Dit bereiken we door teamwork, inzet, betrokkenheid, openheid en goede formele en informele communicatie op elk niveau.

Jaarlijks hebben we in Nederland behoefte aan 20 à 30 HBO'ers en academici voor functies in de handel;



Wereldwijde visie

commercieel, technisch en financieel management; research & development en informatietechnologie. Als we vinden dat je geschikt bent voor een dergelijke functie en past binnen onze bedrijfscultuur, begin je bij ons als management trainee. In snel tempo leren we je door

training-on-the-job, aangevuld met cursussen, de 'ins en outs' van een bepaalde activiteit kennen, waarbij we van je verwachten dat je onmiddellijk verantwoordelijkheid draagt en initia-



Dynamische koers

tieven neemt. Na de trainee-periode, die doorgaans twee jaar duurt, ben je klaar voor een volgende stap in je carrière. Door onze wereldwijde omvang en ons brede scala aan activiteiten in handel, industriële marketing, logistiek en productie, bieden we vrijwel onbegrensde mogelijkheden voor ondernemend talent.

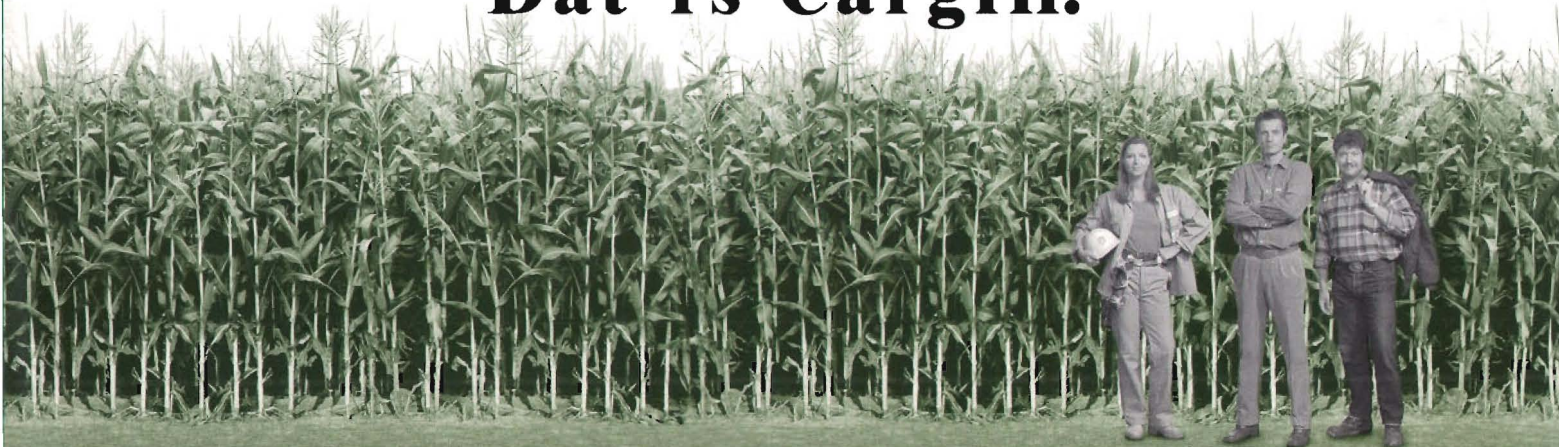
Voor informatie schrijf je naar:

Cargill BV, afdeling Human Resources,
Postbus 8074, 1005 AB Amsterdam.

Internet: <http://www.cargill.com/>



Groeien en laten groeien. Dat is Cargill.



KLAAR VOOR DE START

HERMAN TEN NAPEL

DOCENT WISKUNDE EN

STATISTIEK

Een groot aantal studenten heeft de deuren van het VWO of HEAO definitief achter zich dichtgeslagen en zich gemeld voor een universitaire studie economie aan onze faculteit. Wat zijn de verwachtingen, de motivaties en de doelstellingen die ze zich gesteld hebben? Hooft men uitsluitend de lokroep van het Grote Geld en de goede banen met een dikke wagen van de zaak? Of zijn er misschien ook nog studenten met een wezenlijke belangstelling voor de wetenschappelijke aspecten van het economische gebeuren? Ik wil hier graag nog eens benadrukken dat een juiste studiemotivatie van groot belang is en dat een onjuiste motivatie gemakkelijk tot mislukking en teleurstelling kan leiden. In het zgn. "Aansluitproject VWO - UvA" werkt onze universiteit samen met een veertigtal scholen uit de regio Amsterdam om de leerlingen al vanaf de vijfde klas aan te sporen na te denken over de toekomst: wel of niet studeren, en zo ja, wat is voor mij dan een geschikte studie? We hopen hiermee het onaanvaardbaar hoge percentage dat in het eerste jaar al mislukt (de studie staakt of er niets van terecht brengt) sterk terug te dringen. Aan gebrek aan voorlichting en introductie kan het niet liggen! Nauwelijks ben je bijgekomen van de universitaire introductie, waarin je

een hele week Amsterdam en het studentenleven leert kennen, of de faculteit biedt een introductieweekend aan dat ook weer gevuld is met allerhande voorlichting en inleidingen op de dingen die gaan komen.

Hoe anders was dat alles geregeld, toen ik zelf ging studeren en me in 1965 als jongetje van amper achttien jaar aanmeldde voor de studie wis- en natuurkunde aan de GU (= Gemeentelijke Universiteit, later omgedoopt in UvA) Niks voorlichting en introductie! Het eerste contact met de universiteit vond pas de vierde week van september plaats, waarin ik me op maandagochtend, kwart over acht, voor het eerste college moest melden in een aftands negentiende-eeuws collegezaaltje aan de Nieuwe Prinsengracht. In deze schemerige en tot de nok toe gevulde zaal, met studenten op het middenpad en in de vensterbanken, begon dr. Jager, lector in de analyse, om 8.15 uur precies, metéén met het bespreken van de natuurlijke getallen en het principe van volledige inductie. Het zal duidelijk zijn dat deze aanpak tot een geweldige slachting in de gelederen leidde. Een geliefd gezegde bij de hoogleraren van het Mathematisch Instituut bij die eerste colleges was: "Kijk maar eens goed naar Uw linker- en rechterbuurman, want die zult U over een paar weken niet meer zien." Of dit nu kwam omdat deze studenten naast je dan al zouden zijn afgevallen of omdat je er dan inmiddels zelf de brui aan had gegeven werd in het midden gelaten. Het ruimteprobleem in de collegezaal van het vak analyse loste zich inderdaad na enkele weken vanzelf op. Zo'n ruimteprobleem deed zich destijds bij de studie economie niet voor: economie was "rechts" en dus uit de gratie volgens de toen heersende tijdgeest. In de eerste helft van de zestiger jaren werd met orkaankracht een einde gemaakt aan de gezapige sfeer (de "spruitjeslucht") van de jaren vijftig en zoals zo vaak liepen de kunststromingen voorop: De Beatles en de Rolling Stones vaagden Conny Francis en Perry Como van het internationale muzikale toneel en in ons land

deden de Golden Earrings en Cuby + Blizzards hetzelfde met Anneke Grönloh, de Blue Diamonds en Rob de Nijs. Direct volgden de politieke en sociale bewegingen: het was de tijd van de Vietnam-demonstraties ("Johnson moordenaar!"), de PROVO-beweging en de Maagdenhuisbezetting. De sterk links-verpolitiseerde ASVA was veruit de grootste studentenvereniging in Amsterdam. Het Amsterdamsch Studentencorps was op sterven na dood en kon slechts door een fusie met de dames van de AVSV van de ondergang worden gered. Wie toch persé bij een gezelligheidsvereniging wilde, werd uiteraard lid van Olofspoort. Over de toekomst maakten de studenten zich geen zorgen. De bomen groeiden in die tijd echt tot aan de hemel en zelfs voor de meest maffe figuren was nog wel een baan te vinden. De werkeloosheid was vrijwel nul procent en voor het vervelendste en smerigste werk moesten we zelfs "gastarbeiders" uit het buitenland, voornamelijk uit Turkije en Marokko, halen. De Nederlandse studenten zouden het betere werk krijgen en de collegezalen bij politieke en sociale wetenschappen puilden uit. "The times, they are a-changing" zong Bob Dylan.

Voor iemand die nu, dertig jaar later, de toestand beziet, is het niet moeilijk te beseffen hoezeer Dylan, de profeet van de zestiger jaren, gelijk gekregen heeft. Niemand is meer zeker van een baan en vooral de destijds zo populaire studies bieden je nu weinig kans. Wie een studie economie heeft afgerond ligt nog wel redelijk in de markt en wat dat betreft kan ik je feliciteren met je keuze. De meeste van onze afgestudeerden vinden binnen niet al te lange tijd een baan. Dit mag echter niet de enige drijfveer zijn voor de keuze van economie. Belangstelling voor het vak als wetenschap is evenzeer noodzakelijk. Je moet bereid en in staat zijn om ook over meer abstracte problemen, waarvan de praktische toepassingen niet direct duidelijk zijn, na te denken. Hierbij is vaak een zekere vaardigheid met wiskunde noodzakelijk. Wie mij in aansluiting hierop vraagt wat de belangrijkste kwaliteiten zijn die iemand moet bezitten om met succes een studie economie af te ronden krijgt als antwoord drie punten:

1. Een voortreffelijke beheersing van de Nederlandse taal. De colleges en tentamens worden meestal in het Nederlands gegeven en bij de tentamens wordt van je verwacht om in het Nederlands te antwoorden.

2. Een redelijke beheersing van de Engelse taal. Veel bij de studie gebruikte boeken zijn in het Engels geschreven. Bovendien is Engels steeds meer de internationale taal waarvan de wetenschappelijke wereld zich bedient.

3. Een redelijke beheersing van wiskunde. Hierbij hoeft je niet te denken aan de lastigste differentiaalvergelijkingen, maar je moet wél goed je basiswiskunde beheersen. Dat wil zeggen: het werken met haakjes, wortels, breuken, vergelijkingen, ongelijkheden, exponenten, logaritmen en differentieerregels. □

MORET ERNST & YOUNG HEROES

Als accountant van Moret Ernst & Young
kijk je verder dan alleen de cijfers.

Je interpreteert en anticipeert op
de actuele marktomstandigheden en
hebt een onderbouwde visie over de
toekomstige ontwikkelingen.

Je draagt ideeën en oplossingen aan.

Daarmee lever je een essentiële
bijdrage aan de totale bedrijfsvoering
van je cliënten. Oftewel: je helpt onder-
nemers ondernemen. Zonder nu
onbescheiden te worden, de rol die je
dan hebt als accountant mag je gerust
zien als een 'heldenrol'.

Heb jij een universitaire opleiding
bedrijfseconomie of bedrijfskunde, en
passie voor accountancy?

Neem dan contact op met mevrouw
drs. M.H. Molenaar, postbus 7883,
1008 AB Amsterdam,
telefoon 020-5497478.

 **MORET ERNST & YOUNG**
ACCOUNTANTS

Iedereen zoekt werk. Het is een beeld waar we inmiddels aan gewend zijn geraakt. Toch is het zo dat in de periode tussen het einde van de Tweede Wereldoorlog en de twee olie-crisis van de jaren zeventig, vrijwel iedere kostwinner die wilde werken werk had. Sterker nog: Er werden gastarbeiders geworven om het Nederlandse tekort op de arbeidsmarkt op te vullen.

Economen publiceren regelmatig over werkloosheid en de gevolgen daarvan op collectief en individueel niveau. Veelal ziet men werkloosheid als een gevolg van fricties op de arbeidsmarkt of vanwege te hoge en te starre lonen. In *De illusie van volledige werkgelegenheid* proberen de auteurs de economische werkelijkheid te combineren met de culturele waarderingspatronen die hier vaak achter schuilgaan.

In een speurtocht naar de historische betekenis van het begrip arbeid voeren de auteurs ons langs onder andere de oude Grieken, Robert Heilbroner en Thomas More. De essentie van deze tocht is, dat ze laat zien dat werk ten behoeve van ons dagelijks brood in veel minder tijd gedaan kan worden dan vroeger, dit dankzij allerlei technologische vernieuwingen. "Dit vergt een andere visie op werk en wijzigingen van de instituties opdat ruimte voor leren, verloop en bezinning op arbeid geboden wordt. Alleen zo kunnen we verlost worden van een arbeidsbestel dat heen en weer beweegt tussen de gedachte dat werk iets is waartoe mensen aangezet moeten worden en dat het iets is wat mensen leuk vinden."

Na in grote lijnen beschreven te hebben hoe de arbeidsmarkt zich ontwikkelt heeft tot wat zij nu is, namelijk een arbeidsmarkt behorend bij een kenniseconomie, komt de kenniseconomie aan de orde. Door de veranderingen in de structuur van de werkgelegenheid is de aard van het werk namelijk ook veranderd. De auteurs onderscheiden drie soorten kennis waarover werknemers in de kenniseconomie dienen te beschikken. Ten eerste economisch kapitaal dat zoveel is als benodigde feitenkennis en specifieke vaardigheden. Ten tweede sociaal kapitaal. Dit duidt op communicatieve vermogens om met andere mensen binnen verschillende net-



ILLUSTRATIE: ANNEMIK STEINMETZ

werken om te gaan. Ten slotte cultureel kapitaal. Dat is het vermogen om geïnspireerd te raken en betekenis te kunnen geven aan de dingen die we doen.

De auteurs signaleren zeven paradoxen in de huidige samenleving die beleid op de arbeidsmarkt bemoeilijken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om waardering van betaalde en onbetaalde arbeid, hoge waardering van arbeid versus hoge belasting op arbeid, stress en inactiviteit en werken en de armoedeval.

Ten slotte schetsen de auteurs vier posities in het arbeidsmarktdebat. Deze monden uit in vier toekomstscenarios. Aan de hand van twee dimensies worden deze scenario's ingedeeld. De ene dimensie geeft aan of men de verandering van industriële naar post-industriële samenleving fundamenteel vindt. Op de andere dimensie wordt onderscheid gemaakt ten

aanzien van de politieke speelruimte om op de zich voordoende veranderingen te reageren.

De vier scenario's zijn:

1. 'Nederland Is Klaar'-scenario (NIKS): We zijn klaar voor de volgende eeuw en er is geen verandering van beleid nodig.
2. 'Doormodder'-scenario (DOMO): Het verzet tegen veranderingen is groot.
3. 'Werk-Werk-Werk'-scenario (WWW): Voortzetting beleid, vergroting arbeidsparticipatie, hervorming sociale zekerheid en flexibilisering markten.
4. 'Actieve Samenleving'-scenario (AS): Volledige werkgelegenheid is illusie, fixatie op betaalde arbeid is uit de tijd.

De illusie van volledige werkgelegenheid is een erg leuk en lezenswaardig boekje. Het werpt soms een verrassend heldere en vernieuwende blik op de diep in de samenleving gewortelde problematiek van werkloosheid.

Klamer, A., Laan, L. van der, Prij, J., 1997. *De illusie van volledige werkgelegenheid*. Van Gorcum, Assen. Prijs: Fl.25,-

Bernard van den Berg

SEO

Kweekvijver voor jong economisch talent

SEO is een kleine vijftig jaar geleden opgericht door een aantal hoogleraren van de economische faculteit met het doel om derde geldstroom activiteiten in een structuur onder te brengen. Sinds de start van het instituut is er een hoop veranderd. De laatste paar jaar is SEO steeds meer los van de universiteit komen te staan. Zij houdt praktisch gezien 'de eigen broek' op. Nog slechts een zeer klein deel van de middelen bestaat uit een subsidie van de faculteit, waar overigens een substantiële bijdrage aan de wetenschappelijke productiviteit van de faculteit tegenover staat, met inbegrip van één of meerdere promoties per jaar. Het overgrote deel van de middelen wordt echter binnengebracht doordat in concurrentie met andere bureaus opdrachten 'in de markt' worden verworven. Daarmee is SEO een voorbeeld voor vele andere universitaire instituten. Bovendien onderscheidt SEO zich van deze instituten doordat markt conforme tarieven worden gehanteerd. Omdat het argument van concurrentievervalsing niet opgaat is SEO is een geaccepteerde partner in de Vereniging voor Beleidsonderzoek, waar de meer commerciële bureaus deel van uitmaken. Als één van de eerste onderzoeksbureaus is SEO bovendien gecertificeerd. SEO voldoet aan de ISO 9001-kwaliteitsnormen.

In de regel wordt SEO benaderd door een potentiële opdrachtgever met een verzoek om te offren voor een bepaald onderzoek. Dat gebeurt zo'n honderd keer per jaar. Vaak ook komt een onderzoek tot stand omdat SEO zelf het initiatief neemt en een potentiële opdrachtgever benadert. Dat mondt dan uit in een offerte waarin de onderzoeksvragen, een onderzoeksopzet en

Wetenschappers die ziel en zaligheid aan de markt hebben verkocht. Eigentijds universitair instituut. Onderzoeks-bureau dat in staat wordt geacht de monopoliepositie van het Centraal Planbureau te kunnen doorbreken. Het zijn zo een paar de kwalificaties die over SEO - voluit Stichting voor Economisch Onderzoek - de ronde doen. Toch schijnen nog niet alle studenten en medewerkers aan de economische faculteit te weten waar SEO voor staat. Tijd dus om eens wat te vertellen over de dynamische praktijk van het toegepast wetenschappelijk onderzoek.

MARK MINKMAN

een begroting en tijdsplanning staan uitgewerkt. Een opdrachtgever kan besluiten het onderzoek door SEO te laten uitvoeren, maar ook kan een concurrerend bureau met de eer gaan strijken. Als SEO een opdracht krijgt, start eerst het overleg met de opdrachtgever over de precieze voorwaarden en termijnen waarbinnen het onderzoek moet worden afgerond.

De onderzoeksopdrachten die SEO jaar-

lijks uitvoert, ongeveer 60 in getal, kunnen zowel qua doorlooptijd als qua aandachtsgebied sterk variëren, maar bevatten vrijwel altijd kwantitatief economische elementen. Kenmerkend voor SEO-onderzoek is ook dat het vaak speelt binnen een bepaalde beleidscontext. Zo onderzocht SEO de vraag of vliegveld Beek (Zuid-Limburg) een rendabele exploitatie kon handhaven als er geen nachtvluchten meer zouden zijn. Het kabinet besloot uiteindelijk alleen nachtvluchten aan de 'randen van de nacht' toe te staan. En ook vroeg minister Ritzen zich af waarom het aantal eerstejaars studenten daalde. Hij liet SEO, in samenwerking met het SCO-Kohnstamm-instituut, onderzoeken of de potentiële studenten het begin van de studie een jaar uitstelden of dat ze daadwerkelijk hadden besloten niet meer te gaan studeren aan een universiteit. Hij kon de Tweede Kamer, amper een half jaar nadat het onderzoek startte, melden dat het in de meeste gevallen om uitstel en niet om afstel ging. Soms is de politieke gevoeligheid van een onderzoek zo groot, dat opdrachtgevers vragen het onderzoek onder strikte geheimhouding te laten plaatsvinden.

Vaak komt SEO-onderzoek echter wel in de publiciteit. Zo verrichtte SEO op min of meer eigen initiatief een onderzoek waar opdrachtgever Elsevier in haar weekblad prominent aandacht aan besteedde. Het SEO/Elsevier onderzoek 'goede studies, de beste banen?' bracht de arbeidsmarktpositie van recent universitair afgestudeerden in kaart. Een kunststukje, want de universiteiten - verenigd in de VSNU - proberen al jarenlang zo'n onderzoek van de grond te krijgen. Tot dusver nog zonder succes. En

ook het onderzoek naar de kosten en baten van sportief bewegen - ,wegen de kosten van arbeidsverzuim als gevolg van sportblessures op tegen de baten van een minder verzui- mende gezonde sportende werknemer? - kwam uitgebreid in de media aan bod. De vele publiciteit die SEO-onderzoeken krij- gen, bevestigen dat het gaat om toegepast onderzoek dat veelal directe toepassingen in de praktijk kent.

De SEO doet ook geregeld onderzoek in het buitenland. Zo wordt er op de Nederlandse Antillen een model gemaakt dat de plaatselijke overheden kunnen gebruiken om hun toeristische marktkansen verder te benutten. Ook wordt een aantal Oosteuropese landen ondersteund op het gebied van hun energie-planning. Daarbij wordt bekeken hoe de veelal oude energie- infrastructuur kan worden omgebogen in een energievoorziening die een veel minder sterke belasting voor het milieu vormt. Weer een heel ander onderzoek is de ver- kenning van de markt voor medische hulp- middelen zoals we dat momenteel voor het ministerie van VWS uitvoeren. Daarbij wordt in kaart gebracht op welke wijze medische hulpmiddelen als steunkousen of stoma-artikelen in de praktijk worden voor- geschreven en welke rol de verzekeraars of hulpmiddelen leveranciers hierin spelen. Het onderzoek heeft tot doel om de econo-



Mark Minkman

maar drie willekeurige bureaus te noemen.

Een belangrijk element van het opdrachtonderzoek is dat er een bepaalde verhouding met de opdrachtgever bestaat. Anders dan bij het pure wetenschappelijk onderzoek bestaat er een directe relatie met de opdrachtgever. Die besteedt onderzoek uit bij SEO, betaalt daar marktconforme prijzen voor, en wil dus 'waar voor zijn geld' zien. Maar wat nu als de uitkomst van het onderzoek hem wellicht minder goed gele- gen komt? De neiging zou kunnen bestaan

Er is een aantal manieren om als studen- ten met SEO in aanraking te komen en 'te ruiken' aan het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Zo verzorgt de huidige directeur van het Centraal Planbureau prof. dr Henk Don, ooit student-assistent bij SEO, jaar- lijks een college over economisch onderzoek (voor econometristen of kwantitatief inge- stelde economen). En sinds kort verzorgt prof. dr Jan Willem Velthuijsen- als direc- teur aan SEO verbonden - een populair col- lege voor economen en econometristen over

Soms is de politieke gevoeligheid van een onderzoek zo groot, dat opdrachtgevers vragen het onderzoek onder strikte geheimhouding te laten plaatsvinden

mische inefficiënties in deze markt op te sporen en te identificeren, opdat het minis- terie weet hoe ze de gelden voor medische hulpmiddelen beter en efficiënter kunnen besteden.

Zeer geregeld zoekt SEO bij het uitvoe- ren of verwerven van onderzoeks-opdrach- ten de samenwerking met andere instituten. Dit omdat we als betrekkelijk klein bureau niet altijd alle deskundigheid in huis hebben die een opdrachtgever wenst. Zo bestaat er een formeel samenwerkingsverband met Intomart - één van de grootste marktonder- zoeksbureaus van het land - en wordt samengewerkt met het accountantskantoor Price Waterhouse, onderwijsexpert AROMedia, het Energie- en onderzoeks- centrum Nederland in Petten (ECN) om

om de uitkomsten van het onderzoek zo te formuleren dat de opdrachtgever zich er toch in kan herkennen. De verleiding kan bestaan om het doorrekenen van een in de offerte aangeboden variant maar achterwege te laten, omdat de uitkomst vermoedelijk niet in de lijn van de opvatting van de opdrachtgever ligt. Hier ligt zeker een span- ningsveld, maar in de praktijk staat voorop dat het kunstmatig tevreden maken van een opdrachtgever vooral een korte-termijn belang dient. Op de lange termijn is met zo'n benadering de geloofwaardigheid niet te handhaven en heeft een knieval voor een opdrachtgever gevolgen voor de naam van het bureau in de markt. De naam SEO staat nog steeds borg voor onafhankelijk onder- zoek met een wetenschappelijk karakter.

milieu en economie. Maar SEO is ook uiterst geschikt om in het kader van de stu- die economie of econometrie stage te lopen. Bij de directeuren prof. Van Praag en prof. Velthuijsen bestaat ook de mogelijkheid om een scriptie te schrijven in het kader van een SEO-onderzoek.

Ben je op zoek naar een geschikt afstu- deeronderwerp of stageplaats, aarzel dan niet om even bij SEO binnen te stappen! Je bent niet de enige: ooit liep Rick van der Ploeg zo bij ons binnen. **R**

Master Program in international finance in ontwikkeling

Het *Master Program in International Finance* (MIF), dat georganiseerd wordt door de FEE, staat op het punt haar tweede jaar in te gaan. Op 19 september 1997 zullen de eerste studenten hun bul ontvangen en tegelijkertijd zal de tweede groep studenten aan deze éénjarige opleiding beginnen.

De opleiding is groeiende en lijkt te reageren op het feit dat internationale finance is doorgedrongen tot alle lagen van de economie. Hierdoor ontstaan nieuwe risico's maar tegelijkertijd ook nieuwe mogelijkheden voor alle deelnemers. Investerders hebben veel meer diversificatiemogelijkheden. Banken en ondernemingen krijgen gemakkelijk toegang tot nieuw kapitaal (tegen lagere kosten) en er doen zich kansen voor op het gebied van 'international finance intermediation'. Er is ook een verhoogd risico zoals onder andere blijkt uit de valuta crises in Mexico en de problemen die 'international investment banks' tegen het lijf lopen. De conclusie is dat financiële markten, het economisch beleid van overheden en de internationale handel een steeds grotere mate van samenhang vertonen.

Deze ontwikkelingen krijgen onvoldoende aandacht in traditionele 'graduate' opleidingen in Amerika en Europa. Het MIF is bedoeld om dit gat op te vullen.

Toekomstige *finance professionals* zullen over een goede basis kennis moeten beschikken op het gebied van *international finance*. Het programma-aanbod is erop gericht studenten kennis te laten maken met recente ontwikkelingen op het gebied van internationale finance, internationale macro-economie en internationale handel. De samenwerking met internationale financiële instellingen garandeert de praktische relevantie van de verschillende programma-onderdelen. Het MIF programma is dan ook in de eerste plaats gericht op het opleiden van jonge

mensen met een duidelijke interesse voor een carrière in het internationale financiële bedrijfsleven.

De studenten krijgen binnen de tijdspanne van een jaar een zeer intensief programma aangeboden dat voornamelijk bestaat uit pure 'finance' verrijkt met 'economics'. Deze mix moet studenten in staat stellen om te opereren in een wereld waar specialistische financiële projecten en instrumenten ('finance') in een internationale con-



I find the most impressive part of the program to be the high degree of interaction with outsiders from financial institutions, visiting professors and central bankers.

text worden opgezet en verhandeld ('economics').

De huidige opzet van het MIF is tot stand gekomen tijdens een vrij langdurige ontwikkelperiode waarbij onder andere enkele vooraanstaande economen van de FEE (Rick van de Ploeg, Sweder van Wijnbergen, Willem Bouter, Arnoud Boot) alsook enkele Nederlandse financiële instellingen betrokken waren. Het innovatieve programma streeft ernaar de kennis vanuit de academische wereld aan de praktijk van de financiële wereld te koppelen en geeft de geselecteerde deelnemers zo toegang tot gespecialiseerde financiële kennis en vaardigheden.

Aan het programma voor 1997/1998, dat 15 september van start gaat, zullen twin-

tig studenten deelnemen, afkomstig uit Azië, West- en Oost-Europa en Noord-Amerika en één student uit Afrika. Ongeveer tweederde van de nieuwe groep heeft een aantal jaren werkervaring opgedaan, veelal binnen een financiële instelling. Zo zijn onder andere de ING Bank Bulgarije, Banco Mello Investimentos, Credit Suisse First Boston, SBC Warburg en het Ministerie van Financiën van de Filipijnen vertegenwoordigd.

Een belangrijk deel van de ervaring die studenten gedurende het jaar opdoen komt dan ook voort uit het intensief samenwerken met medestudenten vanuit diverse financiële instellingen en culturele achtergronden.

Ook wat betreft docenten biedt het MIF een gevarieerd beeld van academici en praktijkmensen. Naast kerndocenten van de eigen faculteit trekt het MIF een wisselende groep gastdocenten die het internationale karakter en de specifieke kennisgebieden van het programma ondersteunen. Voorbeelden zijn: prof. Joseph Cheriau (Derivaten, Boston University), Dr Fred Huibers (Asset management, ING Bank International), prof. Mark Schaffer (Transitie economieën, Heriott-Watt University) en Dr Stein Claessens (Emerging markets finance, World Bank).

De afloop van het eerste studiejaar van het programma valt samen met het vertrek van de directeur van de opleiding, Prof.dr. S.J.G. van Wijnbergen, die straks als Secretaris Generaal van het Ministerie van Economische Zaken, als docent en adviseur aan het MIF verbonden zal blijven. Hij wordt opgevolgd door prof.dr. A.W.A. Boot (director) die vanaf 1 september in samenwerking met dr E. Perotti (co-director) het roer over zal nemen. **R**

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:
Universiteit van Amsterdam
Faculteit Economie & Econometrie
MIF Office drs. Wichard W.A. Bieze
(Telefoon +31-20-525 4764 E-mail: MIF@fee.uva.nl).



Hoe je het ook wendt of keert, veel in het leven draait nog altijd om geld. Een interessant gegeven dat werken bij het Ministerie van Financiën bijzonder kleurrijk maakt. Sla de krant er maar op na. Thema's als de EMU en de invoering van de Euro in Nederland, de hoogte van het financieringstekort, het economisch beleid en ga zo maar door. Op de Generale Thesaurie (één van de pijlers waar het Ministerie van Financiën op gebouwd is) werk je aan onderwerpen die vrijwel elke dag de economische katernen en de opiniepagina's van de kranten beheersen. Als algemeen, macro- of micro-econoom zit je bij de Generale Thesaurie dan ook als een spin in het financieel-economische web. Je zit - als je een inbreng hebt tenminste - met de Minister om de tafel en wordt nauw betrokken bij het voeren van een samenhangend financieel-economisch en monetair beleid.

Met twee benen in de maatschappij staan.

Van alle zaken die er op het ministerie worden verricht, is de Miljoenennota ongetwijfeld de meest bekende. Het resultaat van een jaar lang hard werken van het hele ministerie, in het bijzonder van het Directoraat-Generaal van de Rijksbegroting. Bij het samenstellen van de Rijksbegroting wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de wensen van burgers, bedrijven en departementen. Wat zijn de financiële consequenties van koopkrachtbehoud en van het asielzoekersbeleid? Wat kost de WAO? Om al die maatschappelijke discussies en politieke beslissingen te kunnen vertalen naar een degelijk uitgavenbeleid, spreekt het vanzelf dat je als bestuurskundige of econoom bij het Directoraat-Generaal van de Rijksbegroting meer moet kunnen dan alleen uitstekend de cijfers op een rijtje zetten.

Werken aan boeiende fiscale zaken.

Voor een fiscaal gunstig klimaat kun je gewoon in eigen land blijven. Op het Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken wordt dat fiscale klimaat immers grotendeels bepaald. Fiscale wetgeving is een belangrijk beleidsinstrument waar het gaat om de ondersteuning van de eco-

PECUNIA NON OLET.

nomie en de concurrentiepositie die Nederland inneemt ten opzichte van het buitenland. Door de toenemende internationale fiscale concurrentie en het wegvallen van fysieke grenzen worden nieuwe eisen gesteld aan het Nederlandse belastingstelsel. Bij het Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken sta je voor de uitdaging om mee te denken over belastingconcepten voor de toekomst.

De wereld achter de blauwe envelop.

Het Directoraat-Generaal der Belastingen is het scharnierpunt tussen de politiek en de Belastingdienst. Dit Directoraat is de concernstaf van de Belastingdienst en daarmee verantwoordelijk voor de strategische beleidsvorming. Hier komen onder meer de adviezen vandaan over toepassing van belastingwetten. Natuurlijk vertellen we niets nieuws als we zeggen dat niemand graag belasting betaalt. Daarom proberen we belasting ook zoveel mogelijk te rechtvaardigen. Door te overleggen met organisaties van bijvoorbeeld consumenten, belastingadviseurs en ondernemers. Door continu de dienstverlening te verbeteren. Werken bij het Directoraat-Generaal der Belastingen betekent werken voor en met de Belastingdienst. Loopbaanwisseling tussen de Belastingdienst en dit directoraat is dan ook vanzelfsprekend. Een hele leuke uitdaging voor jou. Maar beslist geen makkelijke.

Ruik jij je kansen bij het Ministerie van Financiën?

Om een organisatie met zo'n 1700 medewerkers soepel te laten functioneren, kun je niet om een stafafdeling heen: de Centrale Directies. Werk je hier, dan draag je je steentje bij aan de bedrijfsvoering en organisatie van het Ministerie van Financiën. Als we het hebben over Centrale Directies, dan kun je bijvoorbeeld denken aan functies bij voorlichting, personeel en organisatie, accountantsdienst, juridische en financiële afdelingen, kortom, bij de Centrale Directies kun je vanuit alle denkbare invalshoeken de dagelijkse gang van zaken ondersteunen. Over veelzijdig gesproken.

Ruik jij je kansen bij het Ministerie van Financiën en wil je meer informatie, vraag dan de uitgebreide brochure aan, telefoon (070) 342 71 16, Korte Voorhout 7, 2511 CW Den Haag.

WERKEN AAN DE TOEKOMST VAN NEDERLAND.

Haal met de Sefa het beste uit je studietijd

"Tijd is geld" is een uitdrukking die vandaag de dag steeds vaker wordt gebruikt. Als student aan de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie (FEE) leer je dat tijd geld is omdat het een schaars goed is. Tegenwoordig is tijd voor studenten zeker schaars. Studeren, werken, ontspannen en cv-building zijn maar een paar van de dingen waarmee je korte studietijd gevuld is. Iedereen die studeert moet dan ook leren op zijn eigen manier de bovenstaande activiteiten zo efficiënt mogelijk te combineren. Als student aan de FEE krijg je hiervoor echter een hele mooie oplossing in de schoot geworpen. Je kan namelijk actief lid worden van de Sefa.

De Sefa (Studievereniging Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie aan de Universiteit van Amsterdam) is met ruim 2000 leden één van de grootste studieverenigingen van Nederland. Zij heeft als doelstelling het verkleinen van de kloof tussen theorie en praktijk. Om deze doelstelling te verwezenlijken, biedt de Sefa de FEE studenten allerlei professionele activiteiten aan. Als actief lid kun je deze activiteiten in een ontspannen sfeer organiseren. Je krijgt de gelegenheid om je organisatietalent zoveel mogelijk te ontwikkelen en de dingen die je tijdens je studie leert meteen in de praktijk te brengen. Een bijkomend voordeel van actief lid zijn van de Sefa is dat je binding met de faculteit groter wordt. Je komt immers niet alleen meer om te studeren, maar ook om te werken aan je eigen project en om de mensen te zien die je bij de Sefa hebt leren kennen.

Hoeveel tijd je in de Sefa steekt kun je helemaal zelf bepalen waardoor studeren en de Sefa perfect te combineren zijn. Indien je niet al te veel wilt organiseren, dan kun je plaats nemen in één van de minder grote commissies en bijvoorbeeld een bedrijfsbezoek of cursus organiseren. Ook het organiseren van een feest of sporttoernooi behoort dan tot de mogelijkheden.

Vind je het een uitdaging om aan een groter project mee te werken, dan kun je eventueel deel uitmaken van de organisatie van de Amsterdamse Carrière Dagen. Deze dagen werden het afgelopen jaar door ruim vierhonderd studenten bezocht. De studenten leerden de bijna dertig aanwezige bedrijven beter kennen via bedrijfspresentaties en individuele gesprek-

ken met één of meerdere recruiters. Een ander groot project is de Amsterdamse Congresweek. Dit is een week waarin de Sefa en een aantal van haar associaties (onderverenigingen die zich op een bepaald afstudeergebied richten) ieder een landelijk congres organiseren. Dit jaar zal de Amsterdamse Congresweek worden afgesloten met een politiek debat, omdat deze week vlak voor de verkiezingen zal plaatsvinden.

Mocht je de behoefte hebben om je organisatorische ervaring in een meer internationaal kader op te doen, dan is dat ook heel goed mogelijk. Zo is er bijvoorbeeld de Europese studiereis. Deze wordt georganiseerd voor studenten die op basis van deze reis hun doctoraalwerkstuk schrijven. De hierboven genoemde projecten zijn maar enkele van de activiteiten die je bij de Sefa kunt organiseren.

Als je het werken aan projecten bij de Sefa allemaal een beetje te veel van het goede vindt, dan hoopt de Sefa je in ieder geval tegen te komen op één of meerdere van haar activiteiten!

Sefa zoekt actieve leden

Vind je het een uitdaging om nieuwe ervaringen op te doen, veel mensen te leren kennen, fantastische projecten neer te zetten en ben je bereid je handen hiervoor uit de mouwen te steken, dan ben je bij de Sefa aan het goede adres. Voor meer informatie kun je langskomen op de Sefa-kamer (E 0.02) of bellen (tel. 627 96 53). Vraag naar Jenneke Segers, bestuurslid interne zaken.

Interesse in het buitenland?

De Sefa organiseert Internationale Stage Voorlichtingsdag

Op woensdag 1 oktober 1997 organiseert de Sefa de Internationale Stage Voorlichtingsdag. Voor deze dag zijn verschillende bedrijven uitgenodigd om presentaties te geven over hun internationale stageprogramma's. Akzo-Nobel, ING Groep, Shell en Unilever zullen aanwezig zijn. Naast een algemene presentatie over het programma, verzorgd door recruiters van de bedrijven, zullen studenten die in het verleden dergelijke stages hebben gelopen aan het woord komen. Uiteraard is er ruimte voor het stellen van alle mogelijke vragen omtrent het stageprogramma en zijn er inschrijfformulieren op de voorlichtingsdag verkrijgbaar.

Voorafgaand aan de stagepresentaties vindt er op deze dag ook voorlichting plaats over studiemogelijkheden in het buitenland. Tijdens een sessie van drie kwartier zal de buitenland-voorlichter van onze faculteit ingaan op de diverse mogelijkheden voor FEE-studenten.

Je kunt je inschrijven door onderstaand formulier op te sturen naar de Sefa, Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam of door dit formulier in te leveren bij de Sefa balie, kamer E0.02. Begunstigers van de Sefa kunnen deze dag kosteloos bijwonen. Voor niet-Sefa begunstigers bedragen de kosten f 5,-. Dit bedrag is inclusief koffie/thee en een borrel na afloop. Daarnaast dient iedereen een borg van f 10,- te betalen die je uiteraard terug krijgt op de dag zelf. De voorlichtingssessie van Bureau Buitenland kan kosteloos bijgewoond worden.

Programma (onder voorbehoud):

9.00 - 9.45	Bureau Buitenland: Studeren in het Buitenland
10.00 - 10.05	Opening Internationale Stage Voorlichtingsdag door de Sefa
10.05 - 11.35	Shell
11.45 - 13.15	Unilever
13.45 - 15.15	ING Groep
15.30 - 17.00	Akzo Nobel
17.00 - 18.00	Borrel in de Krater

Inschrijfformulier Sefa Internationale Stage Voorlichtingsdag

Naam : _____ M / V
 Adres : _____
 Postcode/Woonplaats : _____
 Telefoon : _____ Collegekaartnummer : _____
 Studierichting : _____ Specialisatie : _____
 Lidmaatschapskaartnummer Sefa: _____ (indien van toepassing)

Ik wil de volgende sessies bijwonen (aankruisen wat van toepassing is, zoveel als gewenst):

- Akzo-Nobel ING Groep Shell Unilever
 f 10,00 (Sefa-lid) f 15,00 (niet Sefa-lid) (aankruisen wat van toepassing is)

Hierbij machtig ik de Sefa om éénmalig het bovenstaande bedrag af te schrijven t.b.v. de Internationale Stage Voorlichtingsdag op 1 oktober 1997. Hiervan is f 10,00 borg, die op 1 oktober contant terug betaald zal worden.

Rekeningnummer _____ t.n.v. _____

Woonplaats _____ Handtekening _____

Financiële Studievereniging Amsterdam (FSA)

De FSA richt zich op de vakgebieden Financiering, Accountancy, Controlling en Beleggingsleer en is de grootste studievereniging op dit vakgebied in Nederland. Leden van de FSA zijn studenten aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) en de Vrije Universiteit (VU) met financieel-economische affiniteit.

De FSA onderscheidt zich van andere verenigingen door haar activiteitsniveau, zowel in kwalitatief als kwantitatief opzicht. Om de belangen van de leden en sponsors zo goed mogelijk te behartigen, organiseren zo'n zestig actieve studenten onder meer de volgende activiteiten: *Accountancyweek*, Amsterdam Mutual Fund (AMF), Beleggersdag, *Fiducie*, FSA-congresdagen, Landelijk Accountancy Congres, London Banking Tour, Informatiedag Financiële Beroepen, Research Project Mexico, Studiereis Accountancy, Workshops, Sollicitatiedagen en Skilltrainingen.

Studeer je Accountancy of Financieel Management, word dan lid van de FSA. Voor slechts een tientje ben je voor een jaar lid en kun je gratis of met veel korting mee doen aan onze activiteiten. Ook krijg je vier keer per jaar ons magazine *Fiducie* thuisgestuurd.

(Telefoon / Fax: 020 - 6220816, E-mail: FSA@ivip.frw.uva.nl).

M&O Linking Pin

M&O Linking Pin is de studievereniging die zich richt op de vakgebieden Management & Organisatie en Arbeids- & Organisatiepsychologie. Daarnaast is M&O Linking Pin samen met vier andere zusterverenigingen verenigd in de landelijke stichting M&O Nederland.

Het doel van M&O Linking Pin is de kennis van studenten op de boven genoemde vakgebieden te vergroten en aan de praktijk te toetsen. Om dit doel te verwezenlijken zullen in het komende jaar o.a. weer de M&O-dag, het Congres, de Europese Studiereis, de Alumni-middag, het Internet Management Game en Management Cafés georganiseerd worden.

Mocht je geïnteresseerd zijn in de activiteiten die wij organiseren, dan kun je je opgeven als begunstiger of actief lid bij M&O Linking Pin. Je krijgt dan korting op onze activiteiten en daarnaast ontvang je vier keer per jaar het semi-wetenschappelijk blad *Manager's Clout*, dat uitgegeven wordt door de stichting *M&O Nederland*. De contributie van M&O Linking Pin bedraagt slechts tien gulden per jaar.

(Telefoon 020 525 40 24, E-mail: Linkingp@edufee.fee.uva.nl)

M&O dag

Op dinsdag 4 november organiseert M&O Linking Pin wederom de Management en Organisatie Dag. Op deze dag kun je kennis maken met verschillende aspecten, die een rol spelen op het gebied van Management en Organisatie. Hiertoe zal 's ochtends een aantal lezingen worden gegeven, waarna er een lunch zal plaatsvinden. Het middagprogramma bestaat uit workshops in twee parallelle sessies. Bedrijven die op deze dag hun medewerking verlenen zijn o.a.: Intersolve, Ahold, KPMG Ebbingse, Sollicitatiecentrum en ING Barings.

VIAE

De VIAE (Vereniging voor Internationale en Algemene Economie) is de studievereniging voor studenten Algemene of Internationale (Financiële) Economie en voor iedereen die interesse heeft in deze vakgebieden. Het afgelopen jaar was de VIAE zeer succesvol. We hebben een congres gehouden op Schiphol over milieu en economie. Nieuw was de arbeidsmarktdag voor algemeen economen, waar veel belangstelling voor was. Natuurlijk was er de studiereis naar Suriname, die als zeer succesvol kan worden beschouwd. Ook werden enkele economencafés, een seminar in het kader van de Eurotop en excursies naar ministeries of bedrijven georganiseerd.

Vanzelfsprekend wil de VIAE dit collegejaar deze activiteiten voortzetten en nieuwe activiteiten opstarten, zoals bijvoorbeeld een verkiezingsdebat. In het eerste trimester kan je een excursie, een economencafé en een landelijke In-House dag verwachten.

Heb je interesse om één van deze activiteiten te gaan organiseren of heb je zelf ideeën voor een nieuwe activiteit? Loop dan even langs bij de Sefa-balie en vraag naar Linda Koeman.

Tot slot zoeken wij naar een enthousiaste versterking van de redactie van ons periodiek, de *Curriculum VIAE*.

De VIAE gaat er weer een geslaagd jaar van maken. Hopelijk tot ziens bij één van onze VIAE-activiteiten! (Telefoon 020 525 4024, E-mail : viae@edufee.fee.uva.nl).

VSAE

De VSAE is een studievereniging voor studenten actuaariaat, econometrie en ORM. In tegenstelling tot studentenverenigingen houden we ons bezig met activiteiten die te maken hebben met je studie.

Inmiddels hebben we elf commissies die activiteiten verzorgen. Sommige organiseren feesten en kleine toernooien of het introductieweekend voor eerstejaars. Ook hebben we commissies die tentamenbundels samenstellen en verkopen,

die een congres of studiedag organiseren, die contacten onderhouden met bedrijven en excursies organiseren. Er is een 'stagebank' en elk jaar verzorgt een commissie een studiereis naar een grote stad in het buitenland.

Tenslotte zijn er twee schrijvende commissies die *AENORM*, het faculteitsblad voor alle AENORM-studenten, en *Suite 13*, het ledenblad met korte stukjes over alle activiteiten van de VSAE, vullen. Alle VSAE-leden krijgen *Suite 13* gratis thuisgestuurd.

We kunnen hier natuurlijk mooie praatjes ophangen over het leren kennen van medestudenten en over het ontplooiën van activiteiten die mooi staan op je CV, maar als homo econometricus ben je vooral geïnteresseerd in de korting die je krijgt. Tentamenbundels kun je kopen voor een vriendenprijsje, voor onze leden zijn bedrijfsbezoeken gratis en de studiereis is voor jou ook aanzienlijk goedkoper. Bovendien vind je in *Suite 13* elke maand een bon voor een gratis drankje op onze wekelijkse maandagavondborrel in café het Kremlin (Spuistraat 109).

Waarschijnlijk ben je al lid van de Sefa om zo korting te krijgen op je studieboeken. Als je vervolgens ook lid wordt van de VSAE kost je dat niet meer dan vijf (5!) gulden.

(Telefoon 020 525 41 34, E-mail: vsae@edufee.fee.uva.nl).

Age/NOBAS

Age/Nobas is in 1996 ontstaan door het samengaan van de Age (Actiegroep Economen) en de NOBAS (Nieuwe Organisatie voor de Belangenbehartiging van Amsterdamse Studenten).

Deze SEFA-associatie houdt zich bezig met verschillende activiteiten, gericht op het welzijn van de studenten aan de FEE.

Zo houden wij ons onder andere bezig met de onderwijskwaliteit aan de FEE en de organisatie van activiteiten zoals een politiek debat met de lijsttrekkers van alle grote politieke partijen. Maar ook zaken als prijzen en kwaliteit van mensa-maaltijden, aantallen computers beschikbaar voor studenten of klachten over het onderwijs worden door ons in het oog gehouden. Daarnaast willen we dit jaar ook borrels en andere "student-ontspannende" activiteiten organiseren.

De invloed van de Age/Nobas op het onderwijsbeleid komt vooral tot uiting doordat wij de studentleden van de verschillende raden en commissies die onze faculteit rijk is voordragen.

De Age/Nobas heeft regelmatig nieuwe mensen nodig om de inspraak van studenten te waarborgen en om onze andere activiteiten te organiseren: In de verschillende opleidingscommissies en de studentenraad komen regelmatig posities vrij en kunnen we altijd enthousiaste mensen gebruiken. Lidmaatschap is gratis en je krijgt bovendien een gratis e-mailnummer.

Aarzel niet en kom gerust even langs op onze kamer (E 0.13) of vraag bij de SEFA balie naar één van onze mensen. *Age / NOBAS RULES.....FOR YOU!!!* Telefoon 020-5254122.

Panta Rhei

Panta Rhei is de studievereniging voor studenten Bedrijfsinformatiesystemen (BIS) en Bestuurlijke Informatiekunde (BIK) aan de Universiteit van Amsterdam. Wij richten ons op iedereen die vanuit zijn studie, of op andere wijze, interesse heeft in informatie technologie.

Panta Rhei is de schakel tussen studenten, docenten en het bedrijfsleven. Wij zijn steeds op zoek naar een versterkte samenwerking tussen theorie en

praktijk.

Deze doelstelling wordt bereikt door het organiseren van excursies, lezingen, themadagen, congressen, en informele bijeenkomsten. Jij als student krijgt zo een beeld van het werk dat je in de praktijk kunt gaan doen.

Panta Rhei organiseert onder andere excursies naar een aantal grote softwarebedrijven, maar ook workshops over bijvoorbeeld solliciteren en omgaan met mensen. Naast deze activiteiten geven wij vier maal per jaar ons blad de *On Line* uit. Hierin komen diverse onderwerpen aan de orde, weer gericht op de wisselwerking tussen studenten, docenten en bedrijfsleven.

Als je meer wilt weten over Panta Rhei of lid wilt worden kom dan even langs kamer E0.06. (contributie fl. 12,50 per jaar).

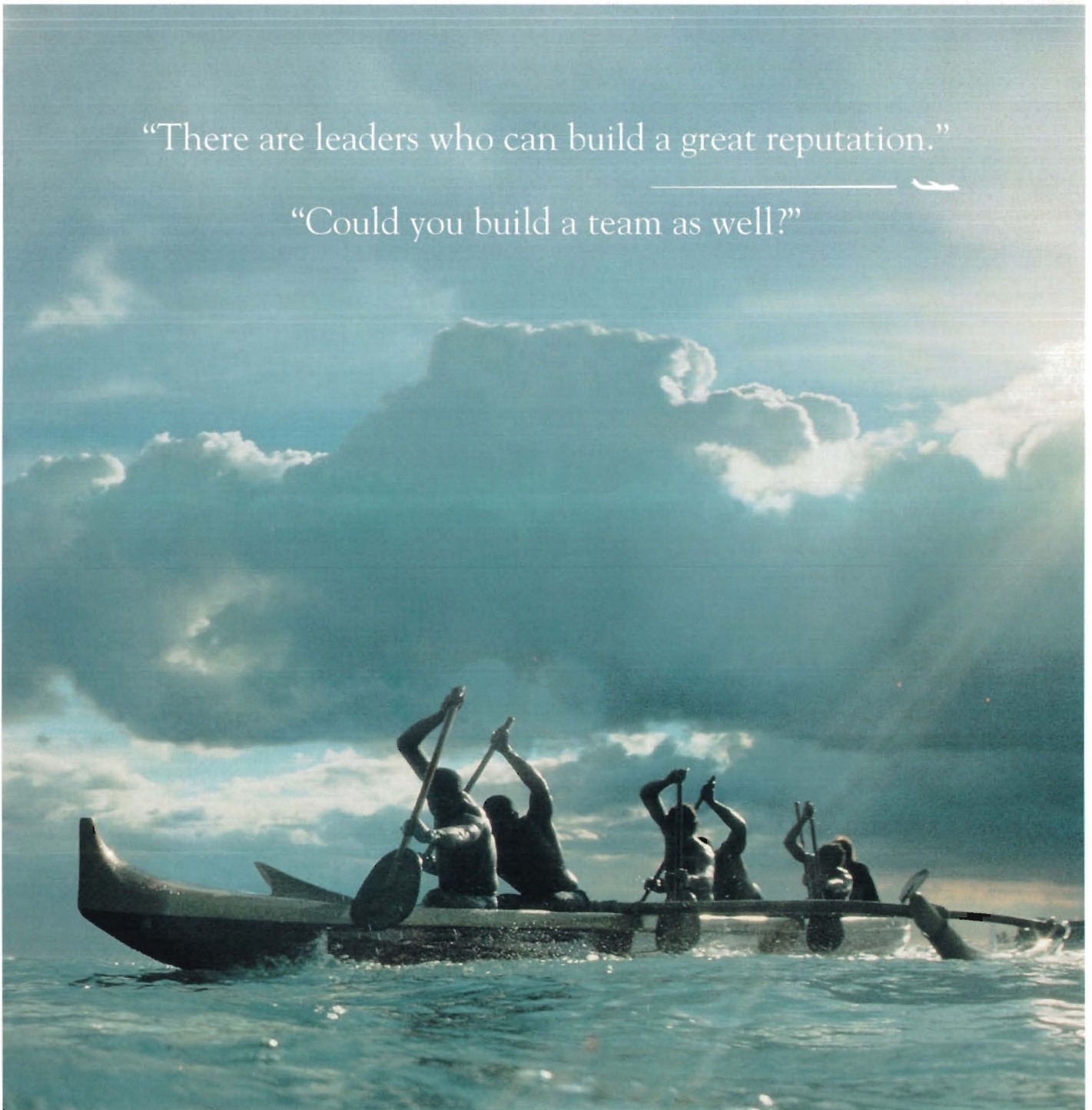
(Telefoon 020 614 26 89, E-mail :pantarhei@wins.uva.nl).



FOTO: KARIN WOLFS

"There are leaders who can build a great reputation."

"Could you build a team as well?"



A great reputation. That is the result of our unremitting effort on behalf of our customers. The question is though: How do we account for our outstanding reputation?

Quite frankly, there is only one answer: Through our workforce. Together we at KLM are our product. Thousands of KLMers in the Netherlands and around the globe - committed to their jobs. With the conviction that our joint efforts have a clear goal: To give our customers the very best that the global airline market has to offer.

If we want to enhance our position of prominence - and we do - then we must work as a team. This is why our future leaders are given a clear message: Build teams that outclass those at any other international

Management Trainees

company. No one else will give you an opportunity to lead as quickly as we do.

That requires outstanding capacities in the very best university graduates. Men and women who are born leaders.

Such graduates can request the Management Trainees Brochure. Write to KLM Royal Dutch Airlines, Corporate Management Development SPL/GO, PO Box 7700, 1117 ZL Schiphol.

Or phone (+31) 20 649 83 14/649 50 51. Internet: <http://www.klm.nl>

The Reliable Airline 

Prinsjesdag 1997

STUDENTENORGANISATIES

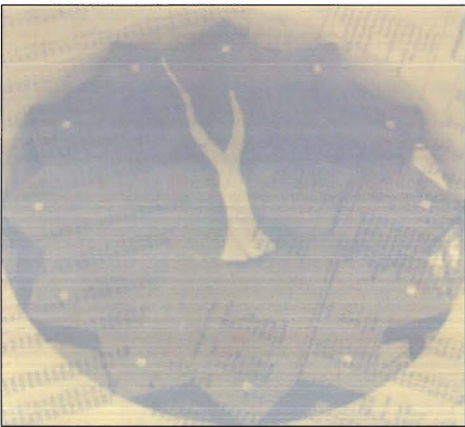
Op Prinsjesdag, dinsdag 16 september a.s., zal voor het vierde achtereenvolgende jaar een forumdebat plaatsvinden in onze faculteit. Na afloop van de uitzending van de Troonrede op vidiwall, zal het forum in debat gaan over de Troonrede, de Miljoenennota en de Macro-economische Verkenningen. Het forum, onder leiding van prof. dr W. Driehuis (Raad van Bestuur European Marketing Information Services NV / hoogleraar Marktbeleid en marktonderzoek - Universiteit van Amsterdam), bestaat dit jaar uit: drs J.J. Heij (chefredacteur Intermediair), prof. dr mr J.C. Jepma (bijzonder hoogleraar Internationale milieu-economie - Greenpeace-leerstoel - Universiteit van Amsterdam / Rijksuniversiteit Groningen / Open Universiteit), prof. dr J.H.R. van de Poel (hoogleraar Management Accounting - Universiteit van Amsterdam / executive consultant Philips) en prof. drs E. van Thijn (bijzonder hoogleraar De ontwikkelingen in het democratisch socialisme in relatie tot wetenschap en samenleving - Den Uyl-leerstoel - Universiteit van Amsterdam). Belangstellenden zijn van harte uitgenodigd bij het debat aanwezig te zijn. De uitzending van de Troonrede begint om 13.15 uur precies in de centrale hal van de faculteit.

RECIS van start

Deze zomer wordt de universitaire informatievoorziening uitgebreid met het Roeterseiland Campus informatiesysteem (RECIS). Naast de FEE nemen ook de Faculteit der Psychologie, de Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen en de Faculteit der Scheikunde deel aan het systeem. Op vier druk bezochte plaatsen op het Roeterseiland, onder andere in de centrale hal van de faculteit naast de trap, worden in totaal vijftien monitoren geplaatst die de passerende bezoekers informeren over: De locatie en aanvangstijd van colleges, werkgroepen en andere bijeenkomsten, de facultaire agenda en activiteiten van de studieverenigingen. Vanaf september worden ook vakgroepen in de

gelegenheid gesteld mededelingen op het scherm te plaatsen. In een later stadium worden-in aanvulling op de monitoren-interactieve informatiezuilen op het Roeterseiland geplaatst. Het technische beheer van het nieuw aangelegde netwerk is in handen van de

Beheersorganisatie Roeterseiland (BOR), het functionele beheer wordt door de participerende faculteiten verzorgd.



AIESEC

Internationale stages

Het hele jaar door is het mogelijk om via AIESEC op Internationale Stage te gaan. Een AIESEC-stage biedt je de mogelijkheid om internationale praktijkervaring op te doen in een van de mogelijke AIESEC-landen. Elk jaar vindt er een aantal match-ronden plaats. Hierbij worden stage-aanvragen van studenten en de door bedrijven aangeboden stageplaatsen gekoppeld. Als je bent geselecteerd voor een stage dan zorgt AIESEC in het desbetreffende land voor opvang, werkvergunning en huisvesting. Geïnteresseerden kunnen op het AIESEC-kantoor (B.5.22.A) terecht voor vragen en een inschrijfformulier.

Carrière-week

AIESEC-Amsterdam organiseert van 8 tot 12 december wederom de carrière-week. Tijdens deze dagen wordt de studenten de kans geboden om zich voor te bereiden op de arbeidsmarkt, door middel van bedrijvenpresentatiedagen, sollicitatietrainingen en workshops. Op de laatste dag heeft men ook de mogelijkheid om individueel een proefsollicitatie af te nemen bij een prominent bedrijf. De inschrijvingen lopen van 6 tot 26 oktober.

Marketing Associatie Amsterdam

Voor de marketeers van morgen

De Marketing Associatie Amsterdam (MAA) is de studievereniging voor alle in marketing geïnteresseerde studenten van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit. De Marketing Associatie Amsterdam heeft als doel een brug te slaan tussen studenten, de beide universiteiten en het bedrijfsleven.

Dit doel realiseren wij via onder andere onze activiteiten: Doctoraalstudenten kunnen zich opgeven voor onze CV-database, waarna bedrijven gebruik maken van deze CV-database om gekwalificeerde studenten te vinden voor stages of afstudeeropdrachten. Jaarlijks marketing congres waar een interessant marketing-onderwerp als thema wordt gekozen en een aantal interessante sprekers een inleiding houden. Maandelijkse case studies en workshops. Een bedrijf stelt een case samen welke aansluit bij de verwachtingen van de student en gebeurtenissen binnen het bedrijf, die door de student alleen of vaak in groepen worden uitgewerkt. Het Latijns-Amerika Project: Ongeveer 20 studenten reizen jaarlijks af naar Latijns-Amerika om daar onderzoek te verrichten voor toonaangevende Europese bedrijven en om diverse bedrijfssectoren te onderzoeken.

Een nieuw collegejaar brengt nieuwe kansen. Voel jij je aangetrokken tot marketing in een creatieve en innovatieve omgeving wordt dan lid van de Marketing Associatie Amsterdam.

(Telefoon 020-5254154, E-mail: marketing@frw.uva.nl).

Redacteuren gezocht voor de Rostra Economica. Informatie 020 5254297 (vraag naar Reineke Poll)

Homepage Akzo Nobel: <http://www.akzonobel.com>
E-mail: ACC@arnhem.akzonobel.nl
For information call 026-3664738.

© East Memphis Music

"I betcha didn't know that"

Frederick Knight

Most people know Akzo Nobel as a leading company in the field of chemistry. But Akzo Nobel also maintains leading positions in important market segments concerning healthcare products, coatings and fibers. Akzo Nobel is the world's largest producer of industrial fibers, used for instance in airbags and car seatbelts. You probably have them in your car as well.

But there is much more that most people don't know. For example, that Akzo Nobel has a two-layer organizational structure: the Board of Management and Business Units. The units are fully responsible for running their own business. They have their own staff for Human Resources, Research & Development, and Marketing & Sales. Because of this, communication lines are very short and decision-making is really fast. Sounds good, doesn't it?

Akzo Nobel is always interested in getting in touch with young entrepreneurs who feel comfortable in an environment that involves diversified activities. Bottom-line thinkers who act customer-oriented by nature. Born teamplayers who appreciate the importance of shared values.

If you want to know more about Akzo Nobel, please contact us or visit our web-site.



AKZO NOBEL

CREATING THE RIGHT CHEMISTRY

Akzo Nobel, headquartered in The Netherlands, is one of the world's leading companies in selected areas of healthcare products, coatings, chemicals and fibers. Approximately 70,000 people in over 60 countries make up the Akzo Nobel workforce.
Akzo Nobel nv, Corporate Communications, P.O. Box 9300, 6800 SB Arnhem.

Periodiek van de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie aan de Universiteit van Amsterdam, uitgegeven door de Sefa.

Welcome to the jungle...

Zelfs na drie keer in mijn ogen wrijven, was het beeld niet van mijn netvlies verdwenen. Daar, naast me aan de bar van café De K., stond wel degelijk een Neanderthaler.

Grijzend keek hij mij aan. Met een triomfantelijk gebaar wierp hij een homp vlees, waarin met een beetje fantasie een jong damhert te herkennen viel, op de bar. Hij nam er een paar hapjes van en dronk vervolgens langdurig uit de glazenpoelbak.

Hij moet gemerkt hebben dat ik hem stond aan te gapen, want plotseling keek hij op. 'Hwambo makkrn. Ossg ossg!', zei hij.

Hij greep het kadaver beet en met een handig gebaar - 'Moet ik ook nog eens leren,' dacht ik nog - trok hij de kop van de romp. Hij wierp het voor me op de bar. Twee reebruine ogen keken mij aan. 'U mmsga Ur, u gag mlemnr. Wn amarm?'². Ik had inmiddels besloten dat ik aan een delirium moest lijden en dat ik derhalve geen enkele vrees hoefde te hebben. Het zou toch allemaal niets meer uitmaken. Geheel op mijn gemak vertelde ik dat ik Dennis heette en student was.

Op zijn gezicht zag ik de vraag: 'Onameh nadkwo nnokdw og?'³ branden. De drank had mijn tong al een paar uur daarvoor losgemaakt. Ik vertelde honderduit over economie en hoe je die hier aan de faculteit kunt bestuderen en dat je je na twintig jaar schoolgaan doctorandus mocht noemen. Hoewel mijn gesprekspartner in niets leek op een homo sapiens, stelde ook hij die ene, onvermijdelijke vraag: 'Bdialj ns mookngs nosnbrgnb?'⁴. Die vraag was me al tientallen malen eerder gesteld. Nog nooit was ik tot een echt bevredigend antwoord gekomen en nu, ten overstaan van deze wildeman, kon ik niet verder komen dan een standaard,

maar wellicht niet onrealistisch toekomstbeeld. Ik hoorde termen als 'een baan zoeken', 'voor een bedrijf werken' en 'salaris' (vooral dit woord vergde enige uitleg) uit mijn door de alcohol ontketende mond komen.

Als de holbewoner had kunnen lezen en schrijven, zou zijn gezicht boekdelen gesproken hebben. 'Bmdna ddnn majtar ooenabgr, mangbe men mmelmnt, mabr w mabmte?'⁵, vroeg hij toen ik was uitgesproken.

Ik kon niet anders dan bevestigend antwoorden. Ur keek naar het karkas voor hem, blikte om zich heen en liet zijn ogen weer op mij vallen, om vervolgens in een bulderende lach te ontsteken. 'Gga gga! Bammdnbhg woee mgaabe amlrle!'⁶, proestte hij uit. Hij pakte de hertenromp op, wierp het over zijn schouder en schaterend verliet hij de kroeg. Het werd zwart voor mijn ogen.

Toen ik eindelijk bij machte was om mijn voorhoofd van de bar los te maken, was ik nog steeds verbijsterd, maar tegelijkertijd opgelucht. Nooit meer hoefde ik aan vrienden, kennissen en familieleden een onzinverhaal te vertellen. Eindelijk wist ik wat ik wilde gaan doen in mijn leven: In mijn blote kont door het oerwoud rennen!

Voor mij lag nog steeds het hertenkopje. Met beide handen greep ik het en drukte er een innige kus op. De reebruine ogen waren inmiddels vaal geworden. Ze knaptten zachtjes toen ik er gretig mijn tanden in zette.

Dennis Smit

1 'Sorry, wat onbeleefd van me. Hoe kon ik zo egocentrisch zijn!'

2 'Ik ben Ur, ik ben jager en jaag al mijn hele leven. Wie ben Jij?'

3 'Wat is dat nu weer, een student?'

4 'Wat kun je daar dan mee?'

5 'Dus als ik het goed begrijp ben je je twintig jaar aan het voorbereiden op hetgeen je de veertig jaar daarna gaat doen om vervolgens met een riant banksaldo oud te zijn en dan dood te gaan?'

6 'Haha! En ik maar denken dat wij Neanderthalers een zinloos leven leiden! Ha!'



ILLUSTRATIE: ANNEMIEK STEINMETZ

Hoofredactie

Peter Leijgraaff
Reineke Poll

Eindredactie

Bernard van den Berg

Redactie

Bernard van den Berg
Kim van den Berg
Saskia de Bruijn
Joost Bunjes
Stefan Koomen
Ariën Post

Fotografie

Karin Wolfs

Illustraties

Annemiek Steinmetz

Vormgeving

Jeroen Buter

Volgende deadline

17 oktober 1997

Voor reacties, brieven en open sollicitaties is de redactie bereikbaar op

Roetersstraat 11, kamer E0.05
1018 WB Amsterdam
Tel. Rostra (020) 525 42 97 of
Sefa (020) 627 96 53
(vraag naar Reineke Poll)
E-mail adres: ROSTRA@EDU.FEE.UVA.NL

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de redactie of de externe auteur overgenomen worden. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van ingezonden stukken en behoudt zich het recht voor deze in te korten.

Oplage

4500

Advertenties

Tarieven op aanvraag verkrijgbaar
Opdrachten schriftelijk ter attentie van acquisiteur Sefa, Machteld Roos, tel. (020) 525 40 24
Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam

Advertenties in deze uitgave

Akzo Nobel KLM
Cargill Ministerie van Financiën
Esec Moret Ernst & Young
ING Groep Shell
Unilever

Zet- en drukwerk

Mebo Print BV, Amsterdam

Sefa-bestuur

Joris de Rijk (voorzitter)
Sjoerd van Weele (vice-voorzitter)
Mark Miltenburg (secretaris)
Wouter van der Heijden (1e penningmeester)
Noor Berkhout (2e penningmeester)
Machteld Roos (commerciële zaken)
Jenneke Segers (interne zaken)

Wat heet, grensverleggende stages...



CITY OF LONDON

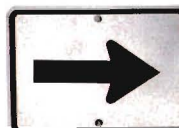
HLAVNÍ MĚSTO
PRAHA



CIUDAD DE MEXICO
BIENVENIDOS



Hong Kong
香港



ATLANTA



Drie maanden naar Atlanta. Of naar Londen. Of Bombay. Milaan. Sydney. Toronto. Praag. Seoel. Jakarta. Parijs... Om te werken en te leren. Je grenzen te verleggen. Kennis te maken met financiële dienstverlening op wereldniveau. In de praktijk.

Die kans krijgen 25 academici tussen januari en september '98.

En net zo divers als de eindbestemmingen zijn ook de projecten waaraan je gaat werken. Ze omvatten het totale spectrum van financiële dienstverlening. Van marktonderzoek tot evaluatie van geleverde diensten.

Drie internationale maanden.

Dat aanbod geldt uitsluitend voor de meest veelbelovende academici. De uitblinkers. Die indruk maken met

academici m/v

hun persoonlijkheid, enthousiasme en studieresultaten. Frisse ondernemers met creatieve ideeën. Die ze ook nog eens met succes realiseren. Flexibel. En met de ambitie om het te gaan maken in de financiële dienstverlening.

Studeer je uiterlijk medio '99 af – we staan open voor iedere studierichting –, spreek je de moderne talen en heb jij je eigen grenzen nog lang niet bereikt, vraag dan het inschrijfformulier voor 'Internationale Stages' aan bij ING Groep, de afdeling Recruitment, tel. (020) 541 65 18.

Het is belangrijk dat je inschrijfformulier uiterlijk op 24 oktober bij ons binnen is!

Kom je door de eerste selectieronde, dan ontvang je al snel een uitnodiging voor een van de selectiedagen in november.

...dat heet:

ING  GROEP